PL ISSN 0546-1960
NR INDEKSU 366714

Ніва

ТЫДНЁВІК БЕЛАРУСАЎ У ПОЛЬШЧЫ

№ 1 (2121) Год XLII Беласток 5 студзеня 1997 г. Цана 1 зл.

Некаторыя людзі гаворацъ, што чым больш чалавеку гадоў, тым хутчэй бяжыць час. Здаецца, нядаўна віталі мы 1996 год, а ўжо навокал чуем, як усе шлюць сваім блізкім і знаёмым пажаданні поспехаў і добрага здароўя ў 1997 годзе. Прыемна глядзець на свет, у якім людзі хацелі б бачыць іншых людзей выключна шчаслівымі і здаровымі.

Ведаем аднак, што жыццё бывае даволі складаным і што ў кожнага з нас будуць у 1997 годзе дні, гадзіны, хвіліны вельмі шчаслівыя і менш удалыя. Мы жадаем Вам, Дарагія Чытачы, каб гэтых першых было як найбольш, а другіх — як найменш, каб спаткалі Вы на сваёй жыццёвай дарозе людзей ветлівых, разумных і добрасумленных, каб збыліся мары ўсіх тых, што чакаюць здароўя, любові, сяброўства, славы, прызнання ці грошай.

Жадаем таксама спакойных і радасных Калядных свят, каб пасланне, якое з іх выплывае, спадарожнічала Вам у Новым 1997 годзе.

Рэдакцыя

Беларускі каляндар 1997 ☞ стар. 6-7

Мы прачыталі

Adwokaci niechętnie mówią o swoich zarobkach m.in. dlatego, że wielu z nich rozlicza się z klientami pod stołem, z pominięciem urzędu skarbowego. W sprawach związanych z obrotem gospodarczym stawki płacone adwokatom bywają umowne. Ponieważ klientami są firmy prywatne, często zagraniczne, w grę wchodzą olbrzymie pieniądze (godzina pracy z klientem kosztuje od 100 do 300 dolarów, a w przypadku firmy zagranicznej 400 dolarów). Ponieważ adwokaci prowadzą naraz zwykle kilkanaście spraw, zarobki w wielkich kancelariach dochodzą do 20, a nawet 100 tysięcy złotych miesięcznie.

Polityka, nr 50 (1996 r.)

Толькі судзіцца!

* * *

W zeszłym roku kościoły i związki wyznaniowe sprowadziły bez cła 1 836 samochodów, z tego 1 309 Kościół katolicki. Ulubionym autem proboszczów i wikariuszy jest volkswagen.

Gazeta Wyborcza, nr 292 (1996 r.)

* * *

Między białostockim Ruchem Odbudowy Polski a służbami prezydenta Łukaszenki nie ma różnicy, — сказаў дзеяч „Салідарнасці" Здзіслаў Панасэвіч.

Gazeta w Białymstoku, nr 292 (1996 r.)

* * *

„Solidarność" rozważa akcję obywatelskiego nieposłuszeństwa, polegającą na niepłaceniu podatków i składek ZUS. Akcja ma być protestem na liberalizację ustawy antyaborcyjnej. Pomysł aby nie płacić podatków, jeżeli mogą one być wykorzystane niezgodnie z sumieniem podatnika, nie jest zły. Daje to obywatelom pełną swobodę płacenia lub nie. Zgodnie z tą logiką podatnik może odmówić także płacenia świadczeń na rzecz katechetów w szkołach, dofinansowania Ursusa, Stoczni Gdańskiej i kopalń. Pacyfiści powinni odmówić płacenia na obronę narodową, a przeciwnicy wychowania seksualnego na edukację. Granicą jest tylko pojemność własnej wyobraźni i sumienia.

Polityka, nr 50 (1996 r.)

* * *

На Бабруйскай футравай фабрыцы выконваюць заказы для амерыканскай арміі. Ужо пашылі і адправілі ў Амерыку дзве тысячы зімовых галаўных убораў.

Голас Радзімы, н-р 50 (1996 г.)

Імперыялістычныя генералы будуць насіць на галовах беларускія сацыялістычныя шапкі. Жах!

* * *

Труднее найти хорошую доярку или рабочего, чем премьер-министра, — сказаў Аляксандр Рыгоравіч Лукашэнка, прэзідэнт Беларусі.

Свабода, н-р 94 (1996 г.)

* * *

Twierdzenie, że Łukaszenkę popiera naród, jest pozbawione sensu. Większość społeczeństwa popierała Hitlera, większość — zapewne 120 proc. — opowiada się za Saddamem Husajnem. W centrum Europy przeprowadza się eksperyment polegający na ogłupianiu ludzi. Czy w takiej sytuacji można mówić, że naród coś wybiera, — сказаў Зянон Пазьняк.

Wprost, nr 50 (1996 r.)

Народ выбірае прэзідэнта, а прэзідэнт выбірае народ.

* * *

Міністэрства ўнутраных спраў Беларусі збіраецца купіць у Паўночнай Карэі чарговую партыю дубінак.

Свабода, н-р 93 (1996 г.)

Гэта зусім сэнсоўная пакупка. Тавар напэўна пападзе ў адпаведныя рукі.

* * *

Амерыканская прэса піша, што панам Лукашэнкам захапляюцца грамадзяне Беларусі, ён карыстаецца аднназначнай падтрымкай па прагматычных матывах. Адна паважаная жанчына — піша „Уолстрыт Джорнэл Юэрэп" — плакала, калі гаварыла, што Лукашэнка збавіць краіну ад бед. Касірша ў магазіне сказала амерыканскаму карэспандэнту, што апазіцыя толькі яму перашкаджае.

Народная газета, н-р 310 (1996 г.)

Апазіцыя гэта зусім непатрэбная з'ява ў кожнай дэмакратычнай краіне.

* * *

Зямлі патрэбны гаспадар, а не ўладальнік, — сказаў старшыня Камітэта па зямельных рэсурсах Беларусі Георгій Кузняцоў.

Звязда, н-р 280 (1996 г.)

* * *

Zatrudnieni „na czarno" stanowią około 18 proc. wszystkich pracowników firm prywatnych. Pobierają oni najczęściej zasiłek dla bezrobotnych i nie płacą ZUS-u. W opinii przedsiębiorców zapotrzebowanie na takich pracowników wzrasta i będzie wzrastać.

Gazeta w Białymstoku, nr 294 (1996 r.)

* * *

Ksiądz Rydzyk twórca i dyrektor Radia Maryja na spotkaniu w Bydgoszczy mówił, że polski parlament i hitlerowski zbrodniarz to jedno i to samo. Posłów i senatorów porównał ze zwierzętami.

Polityka, nr 51 (1996 r.)

Ніводзін пасол ні сенатар не папрасілі прабачэння ў ксяндза Рыдзыка, што выклікаюць у яго сваёй асобай такое хваляванне. А грэх так дакучаць святому чалавеку.

* * *

Prezydent Mobutu Sese Seko wraca do zdrowia, — інфармуе

Gazeta Wyborcza, nr 294 (1996 r.)

У Афрыцы зноў будзе весела!

З мінулага тыдня

У Генеральным консульстве Рэспублікі Польшча ў Гродне адбылася чарговая сустрэча беларускіх і польскіх бізнесменаў, арганізаваная Польска-літоўскай гаспадарчай палатай і Гродзенскім аддзяленнем Беларускай гандлёва-прамысловай палаты. На гэты раз у консульстве сустрэліся прадстаўнікі мэблевай галіны з Беластока, Варшавы, Лодзі, Сувалак, а таксама з Гродзенскай, Брэсцкай, Віцебскай і Менскай абласцей. Бізнесмены абмеркавалі пытанні паставак мэблі і матэрыялаў, з якіх яны выробляюцца, стварэння сумесных прадпрыемстваў. Многія знайшлі выгадных партнёраў. Практычным вынікам сустрэчы павінна стаць заключэнне кантрактаў.

Асобы, якія пацярпелі ад III Рэйху падчас II сусветнай вайны, у першым квартале 1997 года атрымаюць дадатковую кампенсацыю ад Польска-нямецкага фонду „Прымірэнне". Старшыня Упраўлення фонду **Анджэй Будзынскі** праінфармаваў, што былыя вязні канцлагераў атрымаюць пад 1,5 тыс. зл., а прымусовыя рабочыя — каля 400 зл. Зняволеныя рабочыя, якім было тады менш за 16 гадоў, дастануць каля 320 зл. Права на атрыманне кампенсацыі прыслугоўвае амаль паўмільёну чалавек, якія ўжо раней атрымалі выплаты. Ад іх не патрабуюцца дадатковыя заявы ў гэтай справе.

Трынаццаць жыхароў Беласточчыны былі ўзнагароджаны медалямі „Справядлівы сярод народаў свету", які прысвойваецца інстытутам нацыянальнай памяці Яд-Вашэм у Іерусаліме за дапамогу яўрэям падчас II сусветнай вайны. Медалі і ганаровыя граматы ўручыў пасол Ізраіля ў Польшчы **Гершан Зохар**. У ліку ўзнагароджаных апынулася **Валянціна Паўлючук** з Нарвы, тады 10-гадовая дзяўчынка, бацькі якой прынялі і перахавалі 12-гадовага **Арые Вахта**. Згаданы медаль — адзіная ўзнагарода, якая прысвойваецца Ізраілем грамадзянам чужых дзяржаў. Да гэтай пары атрымалі яго 13,5 тысяч чалавек з розных краін свету, у тым ліку каля 5 тысяч грамадзян Польшчы.

Каля тысячы земляробаў Беласточчыны фіктыўна прымаюць на працу асоб, якія пасля паўгадовага тэрміну набываюць правы на атрыманне гадавой дапамогі па беспрацоўю, — заявіў **Юзэф Малішэўскі**, шэф беластоцкай паліцыі працы. Такі „промысел" быў выяўлены ў ваколіцах Саколкі і Дубровы-Беластоцкай. Менавіта там службы занятасці насельніцтва зафіксавалі рэптоўны рост ліку асоб, якія карыстаюцца дапамогамі для беспрацоўных. Праверана ўжо некалькі дзесяткаў такіх выпадкаў, а вінаўнікі правапарушэнняў былі прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасці. Найчасцей работадаўцамі „прымаюцца на працу" пляменнікі або суседзі, якія самі адводзяць ад фіктыўных заробкаў сапраўдныя падаткі і складчыны ЗУС. У прынцыпе матываў такога ашуканства бывае „добрае сэрца" селяніна.

Грамадска-навуковая рада Белавежскай пушчы падтрымала намаганні мясцовых надлясніцтваў у справе абмежавання высечкі дрэў. Так званая планавая высечка складае толькі 20% здабываемай драўніны. Рэшта — гэта санітарныя і выпадковыя (бураломы і снегаломы) рубкі. Яшчэ 10 гадоў таму пад тапор ішло ўдвая больш дрэў. Абмяжоўваючы высечку, лесінікі стараюцца вывозіць драўніну больш экалагічнымі метадамі. Напрыклад, надлясніцтва Броўск купіла шведскі цягач „Forwarder" са спецыяльнымі шырокімі гумовымі коламі, якія не нішчаць падсціллю і не калечаць дрэў.

Неўзабаве ў „Ніве"

- Пра з'езд Асацыяцыі беларускіх журналістаў і завяршэнне конкурсу „Беларускія пейзажы".
- Пра таямніцу старой капліцы ў Падбеллі.
- Пра палітыка ў Гайнаўскім беларускім ліцэі.

Весткі з Беларусі

Новыя пасольствы

Яшчэ ў мінулым годзе Міністэрствам замежных спраў былі запрошаны сродкі на адкрыццё пасольстваў Рэспублікі Беларусь у Югаславіі, Турцыі ды Індыі. Акрамя таго міністэрства лічыць мэтазгодным набыць будынкі для беларускіх дыпламатычных місій у Японіі, Італіі і Канадзе.

Новы шэф Менгарсавета

Уладзімір Папкоўскі выбраны старшынёй Менскага гарадскога савета дэпутатаў. Займаў ён пасаду намесніка старшыні Цэнтральнага райвыканкама Менска. Галоўным сапернікам новага кіраўніка Менскага гарсавета быў вядомы палітычны дзеяч, былы пасол РБ у Варшаве Георгій Таразевіч. Аднак у выніку галасавання ён аказаўся другім.

Чарговая перарэгістрацыя

Да 1 студзеня 1997 г. усе замежныя і сумесныя прадпрыемствы, што дзейнічаюць на тэрыторыі Беларусі, а іх амаль тры тысячы, павінны былі прайсці перарэгістрацыю. Аднак паводле даных Міністэрства знешнеэканамічных сувязей на пачатак снежня мінулага года перарэгістрацыю прайшлі толькі каля 11% прадпрыемстваў з замежным капіталам. Няглядзячы на гэта тэрміны перарэгістрацыі падоўжаны не былі. Не выключана, што ў новым годзе будзе разглядацца пытанне аб ліквідацыі прадпрыемстваў, якія не выканалі патрабаванняў аб перарэгістрацыі.

Дзень сыраеда

На велізарнай прасторы Супольнасці Расея—Беларусь брэсцкія сыры прызнаны лепшымі. Гэта пацвердзіў чарговы штогадовы агляд-конкурс, які нядаўна праішоў у Брэсце. У так званым „Дні сыраеда" прымалі ўдзел сем заводаў кампэрна „Мясамалпрам", а сярод журы былі прадстаўнікі расейскіх фірмаў. Ужо сёння каля 70% брэсцкіх сыроў купляе Расея, але гатова купляць і больш. Абсалютнае першае месца занялі сыраробы з Пружанаў.

Незвычайная прадукцыя

Цэх па вырабу колавых павозак для святочных выездаў адкрылі ў калгасе „Кастрычнік" Глыбоцкага раёна. Незусім звычайная прадукцыя карыстаецца попытам не толькі ў сваёй гаспадарцы, але і ў суседніх. Заказы паступілі таксама з Оршы, Магілёва. А зімой брыгада пачала ладзіць сані, у якіх будуць выязджаць казачныя героі на навагоднія і калядныя святы.

Свята кінематаграфістаў

17 снежня адзначаўся Дзень беларускага кіно. Гэтае свята праводзіцца ўжо трэці раз, а ўсталявана яно ў 1994 годзе з выпадку 70-годдзя з дня ўтварэння кінастудыі „Беларусьфільм". Дню беларускага кіно была прысвечана прэс-канферэнцыя, на якую прыйшлі міністр культуры Аляксандр Сасноўскі, старшыня Беларускага саюза кінематаграфістаў Анатоль Красінскі, генеральны дырэктар „Беларусьфільма" Іван Калінка, вядомыя кінадзеячы.

„Стану песняй у народзе"

Гэтымі радкамі з верша Цёткі (Алаізы Пашкевіч) названа вечарына, якую ў Доме літаратара ў Менску наладзіў Усебеларускі жаночы фонд Еўфрасінні Полацкай і Саюз беларускіх пісьменнікаў з выпадку 120-годдзя з дня нараджэння паэтэсы. Яе асоба і творчасць паранейшаму хвалююць і вабяць чытача, натхняюць на даследаванне вучоных і літаратараў. Нядаўна з друку выйшаў раман Валянціны Коўтун „Крыж міласэрнасці", прысвечаны Цётцы. У вечарыне прынялі ўдзел многія пісьменнікі і землякі паэткі, а таксама тэатр „Жывое слова" і ансамбль „Харошкі".

Спектакль пра Луцкевіча

Да 115 гадавіны з дня нараджэння Івана Луцкевіча тэатр „Зніч" падарыў гледачам спектакль „Пра каханне". Гледачы, якія трапілі на прэм'еру 15 снежня 1996 г. даведаліся аб рамантычнай гісторыі кахання Юліі Менке і Івана Луцкевіча, а таксама пра апошнія дні жыцця гэтага выдатнага дзеяча. У ліку тых, хто апладзіраваў актрысе Галіне Дзягілевай былі ў гэты дзень і прадстаўнікі беларускай дыяспары з Вільні, для якіх імя Луцкевіча дорага ўжо таму, што ён жыў у гэтым горадзе. У Вільні 75 гадоў таму на базе прыватнай калекцыі Івана Луцкевіча быў заснаваны вядомы Музей беларускай культуры, які існаваў да 1945 года.

Найдаражэй на свеце

Могілкі ў Вэрстоку. Гэта прыпушчанская, адміраючая вёсачка на Дубіччыне. Там сустрэнеце шыкарны, мармуровы помнік з кранальным надпісам:

БЕЛАРУСКАЯ ЗЯМЛЯ
ТЫ ДАРАЖЭЙ УСЯГО
НА СВЕЦЕ

Помнік пастаўлены ў гонар Еўдакіі Германюк.

Кім жа была гэтая жанчына? — будзеце думаць, дадумвацца. У нас жа толькі для пісьменнікаў ставяць помнікі з такімі надпісамі. А тут, — скажуць вам вяскоўцы, — спачывае вясковая жанчына з Доўгага Броду, маці аднаго пана, што ў Польшчы жыве.

У 44 нумары „Нівы” за 1996 год Ада Чачуга пісала пра Пятра Германюка, юрыста з Аўгустова. Гэта па яго ініцыятыве стаіць помнік з беларускім надпісам на вэрстоцкім могільніку. У такіх месцах зраджаецца думка, што ўсё ж жыве і ў нас Беларусь! У памяці і сэрцах людзей, у роднай мове.

Беларусы, як і іншыя народы, кахаюць сваё роднае — зямлю, бацькоў, дзяцей. Іншая справа, што нялёгка быць патрыётам народа, які пазбаўлены свайго нацыянальнага жыцця.

— Людзі хіляцца, куды вецер павее, — сказаў аднойчы жыхар апалячанай ужо Дуброўшчыны.

Усё часцей прыходзіцца мне збіраць матэрыял для рэпартажу на могілках. Бо могілкі — гэта след мінуўшчыны, які сведчыць пра людзей і іх культуру. Мемарыяльныя дошкі паказваюць узровень пісьменнасці.

Беларусы — праваслаўныя, каталікі, пратэстанты, вясковыя і гарадскія — прыпісаны да чужой культуры. Цяжка зразумець у такім месцы, навошта ўвогуле прыдумана літаратурная беларуская мова?

— Людзям усё роўна, на якой мове надпішаш ім крыж, — гаворыць знаёмы каменячос Ян М.

— І мне ўсё роўна, — дадае ён. — Здараецца, што людзі заказваюць помнік і нават не скажуць, на якой мове ім патрэбны надпіс. Найважнейшае, каб здымак прыгожа выйшаў!

За пятнаццаць гадоў працы ў каменячоснай справе Ян М. ні разу не сустрэў людзей, якія заказалі б у яго дошку з беларускім надпісам.

Помнік Еўдакіі Германюк на могілках у Вэрстоку.

Усё ж здзіўляе прывязанасць да роднай зямлі многіх беларусаў.

— Няма большага гора, як паміраць на чужыне, — гавораць паэты і эмігранты.

— Выхадцы з нашай Беласточчыны, якія жывуць у польскім асяроддзі — у Сувалках, Вроцлаве, Гожаве — прысылаюць мне лісты, — кажа свягар з Кленік Аляксандр Высоцкі. Пішуць, што хочуць скласці свае косці ў роднай зямельцы (чытаем у артыкуле А. Вярбіцкага „У Кожыне будзе дом для састарэлых”, „Ніва” н-р 49 за 1996 г.).

Ці можа быць яшчэ большы прызнак патрыятызму? Могілкі — гэта ж найдаражэйшы кусок нашай Бацькаўшчыны.

Ганна Кандрацюк
Фота аўтара

Могільнік у Кнарыдах.

Каляды ў казарме

У маёй памяці захаваўся вобраз куцці, якая ў дзяцінстве спраўлялася ў бацькоўскім доме, калі на пахучым сене на стале, прыкрытым белым, льняным абрусам з'яўляліся стравы, пра смак якіх толькі можна цяпер марыць. Дома, на панадворку, на вуліцы сапраўды адчуваўся настрой нечага незвычайнага, нейкай важнай падзеі, якую ўсе чакалі.

Невядома чаму, але таксама запамяталася мне куцця 1981 года, якую прыйшлося правесці ў казармах афіцэрскай школы ў Эльблангу. Тады ніхто з салдат не атрымаў пропуска, нават тыя, якім да хаты было ўсяго чатыраста метраў. Танкі на вуліцах, гук выстралаў, раздзіраючых начную цішыню, стварылі асаблівую атмасферу ў горадзе. Сярод выпускнікоў амаль усіх універсітэтаў Польшчы, якія служылі ў маёй роце, шмат было такіх, якія толькі што ажаніліся, некаторыя чакалі нашчадкаў. Тое, чаго яны найменш хацелі — гэта бараніць з аўтаматам у руках сацыялізм, партыю і пралетарскі інтэрнацыяналізм. У каталіцкія Каляды салдаты амаль перасталі гаварыць паміж сабою. Думкамі ўсе былі ў іншым месцы.

Такой колькасці харчоў, якая тады з'явілася на сталах гарнізоннай сталовай, я ніколі не бачыў нават дома. На белых як снег абрусах гарэлі свечкі. Палкоўнікі, маёры, капітаны таксама не пайшлі вячэраць са сваімі сем'ямі, але селі за сталы разам з падхарунжымі. Усё-такі атмасфера больш напамінала хаўтуры, чым радасныя калядныя святы. Нейкі час усе елі ў поўным маўчанні. Апрача афіцэраў, якія нечага там жадалі салдатам з нагоды свята, ніхто не адазваўся. Толькі пры канцы гэтай дзіўнай куцці трое падхарунжых расплакаліся як дзеці, а камандзіры не надта ведалі, як захавацца ў такой незвычайнай сітуацыі.

Пасля каталіцкіх Каляд выпуснікоў нашага курса паслалі на практыку ў лінейныя падраздзяленні, якія тады акурат папоўніліся запасам. Я разам з шасцю калегамі трапіў у Лідзбарк-Вармінскі. У старых будынках, дзе да вайны была школа унтэр-афіцэраў гітлераўскай гвардыі СС, чамусьці не працавала ацяпленне. Вада замярзала, незамярзаючых напіткаў купіць было немагчыма. Ідучы спаць, мы здымалі толькі боты. Найгоршае, аднак, было тое, што набліжаўся Новы год і мы маглі яго прывітаць толькі дымам з папяросы. Аднак мы заўважылі, што многія салдаты запаса ледзь трымаюцца на нагах. Беспраблемна ўдалося нам абмяняць пару пачак „папулярных” на літр самагонкі. Смакавала яна нам лепш, чым шампанскае на студэнцкім навагоднім балю.

6 студзеня апрача мяне пэўна ніхто ў гарнізоне не ведаў, што ў гэты дзень святкуецца яшчэ нейкая куцця. Ранкам у сталовай кухары, як звычайна, ганялі пацукоў, якія нахабна пхаліся да кошаў з хлебам, вечарам іх п'яныя памочнікі, жаўнеры запаса, бруднымі рукамі клалі салдатам з чарговых ротаў сыр і кашанку ў бляшаныя міскі. У поўнай гармоніі з вобразам гэтага рэстарана быў арамат, які разыходзіўся ад сотняў недамытых мужыкоў. Была гэта куцця, калі я не быў у змозе нічога праглынуць апрача кавы.

Васіль Кургановіч

Каляды і Новы год

Рыбалаўскі настаяцель **а. Рыгор Сасна**, якога я запытаў пра калядную традыцыю ў доме святара, не адказаў адразу.

— Тут найбольш кампетэнтнай асобай будзе мая матушка Антаніна, — вырашыў ён.

Матушка Антаніна, рад-няволя, затужыла ўспамінам па гадах маладосці і сваёй роднай вёсцы Рудуты ў Арлянскім прыходзе.

— У нас на калядвай вячэры, — пачала расказваць матушка, — заўсёды мусіла быць куцця, варылі таксама кампот з засушаных яблыкаў, кісель з аўса, смажылі посныя аладкі, рыхтавалі селядцы... Вы малады чалавек, а куццю сёння рыхтуюць *па-навачэснаму*, дадаючы да яе і мёд, і мак, і арэхі... Вам, напэўна, цікава было б пабачыць, як выглядае традыцыйная куцця.

Тут матушка Антаніна схадзіла на кухню і прынесла ачышчанае ячменнае зерне.

— Гэта ёсць найсапраўдная куцця.

— Куцця, — уключыўся а. Р. Сасна, — мае сваё глыбокае метафарычнае значэнне. Яна нагадвае нам пра нараджэнне новага жыцця. Гэта падобна, як і з яйкам на Вялікдзень. Зерне трэба кінуць у зямлю, каб даць пачатак новаму жыццю. Звярніце ўвагу, што куццю ставіцца таксама пры адслужэнні паніхіды за пакойніка, дзе яна таксама нагадвае пра новае жыццё. Чалавек, паміраючы, не завяршае жыцця цалкам, а ўсяго распачынае новы яго этап.

— На першы дзень свята, — цягнула далей матушка, — ніколі ў нас не ладзіліся *забавы*. Яны, як прынцып, адбываліся другога дня.

— У гэтым няма нічога надзвычайнага, — паясніў а. Р. Сасна. — Народ наш усе ўрачыстыя моманты адзначаў заўсёды разам з Царквою. Пасля вячэры людзі ідуць у царкву на ўсяночную службу, пасля якой, вярнуўшыся дадому, мусяць управіцца на гаспадарцы і... звычайна адпачыць. Каляднікі, якія ўжо з раніцы пачынаюць абыходзіць сядзібы, уносяць у дом гаспадара радасць і святочны настрой.

— У багаты, як у нас казалася, вечар моладзь гадала сабе. Ну, вядома, было вылiванне воску на ваду, але варажба мела і іншыя формы. Мы выбягалі на двор, набіралі колькі хто здолеў пален і заносілі іх у хату. Там жа мы іх лічылі — выйдзе пара, ці не. Або абымалі плот, колькі хто здолее захапіць штыкецін — выйдзе пара, ці не. У багаты вечар праводзіліся і другія штучкі. Калі падглядзелі якога хлопца з дзяўчынай, то прасыпалі попелам сцежку паміж дамамі. Гаспадарам хавалі ўсялякія прылады, так што пазней іх даводзілася і тыдзень часу шукаць.

— Нішто ў традыцыі не бывае выпадковым, — дадаў а. Р. Сасна. — За ўсё ўчыненае ў багаты вечар нельга было гневацца. А значыць, была гэта ўнікальная ў годзе аказія, каб часамі нават і адпомсціць нейкаму сварлівому і непрыязнаму гаспадару і... зацягнуць ягоны воз на дах! Вы, бачу, не надта верыце ў гэта. Запэўніваю, аднак, што воз можна зацягнуць на дах. У частках.

— Я кожны год, — сказала матушка, — падладжваю *гвязду*, з якой ходзяць каляднікі. Раблю гэта для ўнукаў, якія наведваюць нас з горада. Што ж, усё маладое жыццё туды перамясцілася, а самая багатая традыцыя звязана з вёскай...

— Не трэба, матушка, па гэтым сумаваць, — заключыў рыбалаўскі настаяцель. — Такі парадак жыцця. За традыцыю нашу я спакойны, бо чалавеку без яе не выжыць. У горадзе яна не згубіцца, хоць, зразумела, міне тут некаторы час, пакуль яна ўзбагаціцца на новыя гарадскія формы, развінецца.

Аляксандр Максімюк

Стан самастойнасці

Размова з Андрэем СЦЕПАНЮКОМ — бурмістрам Бельска-Падляшскага і Васілём ЛЯШЧЫНСКІМ — старшынёю Гарадской рады.

— Маё першае пытанне да Васіля Ляшчынскага. Калі гаварылі мы пасля пераможных самаўрадавых выбараў у 1994 годзе, вы гаварылі, што хочаце змяніць стыль працы Рады і Управы горада, стварыць новы падыход да грамадзяніна. Каб людзі адчулі, што ўлада цікавіцца іхнімі праблемамі, што няма малаважных спраў. Ці ўдалося гэта рэалізаваць? Ці праводзяцца рэгулярныя сустрэчы з выбаршчыкамі?

Васіль Ляшчынскі: Я быў радным таксама ў папярэднім скліканні і калі параўноўваю той перыяд з сённяшнім, бачу, што пайшла ў нас большая яўнасць публічнага жыцця. Ранейшая ўлада была таксама з выбару, але адначасна, як быццам памазаная Касцёлам, „Салідарнасцю". Тым самым не падвяргалася адкрытай крытыцы. А да нас людзі пішуць сотні заяў з просьбай аб дапамозе, часта чуем словы: „мы за вас галасавалі, дык патрабуем таго, таго і таго", ніхто не адчувае няёмкасці, калі падыходзіць і кажа: „вы там, сякія-такія, што за дурноты робіце"! Мы ўвялі абавязковыя штотыднёвыя дзяжурствы радных. Абодва бурмістры па два разы ў тыдзень прымаюць наведвальнікаў. Я лічу, што гэта нават замнога, бо перашкаджае ім займацца іншымі справамі.

— Як выпаўняюцца перадвыбарчыя абяцанні?

Андрэй Сцепанюк: Бельская кааліцыя ішла на выбары пад лозунгам: „Больш разумна, згодна, справядліва!" І такая атмасфера ў горадзе ствараецца.

Васіль Ляшчынскі: Але я хацеў бы прыпомніць словы, якія напісаў сабе Клінтан яшчэ ў час сваёй першай прэзідэнцкай кампаніі: „Па-першае, гаспадарка, дурань!"

Васіль Ляшчынскі.

Андрэй Сцепанюк: Мы абяцалі старацца нанава запусціць зачыненыя нашымі папярэднікамі два вялікія прадпрыемствы: „рашарню" лёну і „Вітаміну", якая перапрацоўвае агародніну і садавіну. Другое прадпрыемства ўжо працуе, першае — прыватызаванае, але новы ўладальнік яшчэ там нічога не робіць. Парадкуем комплексна вуліцы, ад водаправодаў і сцёкавых каналаў уніз па асфальт наверсе, гэта датычыць Відаўскай, Казаноўскага, Нарутовіча і некалькіх меншых вуліц. У гэтым годзе была адкрыта сучасная амбулаторыя на рагу Казімяжоўскай і Ягелонскай вуліц, цяпер у суседні будынак (прызначаны на элегантныя кватэры, але не з'явіліся пакупнікі — М. В.) пераводзіцца Гарадскі асяродак сацыяльнай дапамогі. Усе школы атрымалі сродкі на неабходныя рамонты, таксама Бельскі дом культуры, які чакаў такой нагоды дзесяць гадоў. Каб палепшыць жыллёвае пытанне, пабудавалі мы камунальны блёк на 32 кватэры, у якім абсталявана алейнае ацяпленне. На жаль, далёка яшчэ да развязкі заблытанай справы новай гарадской канцэльні.

— Ці Бельская кааліцыя, з нацыянальных меншасцей і левых палітычных сіл, пойдзе ў наступных самаўрадавых выбарах зноў разам?

Андрэй Сцепанюк: Мусіць! Калі арганізацыі, якія яе стварылі, пойдуць паасобку, яны ўсе разам не будуць мець у Радзе і паловы таго, што маюць сёння. Я тут не маю на думцы абароны сваёй ці старшыні Рады пасадаў. Папросту, тая частка грамадскасці, якая падтрымала Бельскую кааліцыю, перастане мець уплыў на тое, што ў горадзе будзе рабіцца.

Васіль Ляшчынскі: У Бельску так склалася, што няма беларусаў у партыях і арганізацыях правага накірунку. Ёсць яны затое ў Саюзе левых дэмакратаў, ва Уніі працы, ёсць нават у Саюзе украінцаў Падляшша. Таму інакш канструяваная кааліцыя, проста, не здасць экзамену. А калі пойдзем паасобку, то на адно месца ахвотных будзе трох праваслаўных і, у рэзультаце, не пройдзе ніхто. На папярэдніх выбарах людзі падтрымалі нас таксама таму, што мы ўмелі дагаварыцца.

— У Бельску на двух найважнейшых пасадах — беларусы. Апрача Гарадка, гэта адзіная наша перамога на ўсіх выбарах, парламенцкіх і самаўрадавых, ад 1989 года. Тым часам старшыня Беларускага грамадска-культурнага таварыства Янка Сычэўскі ставіць вас у рады сваіх найбольшых апанентаў, зараз за „Нівай". Чаму?

Андрэй Сцепанюк: (паціскае плячыма) Пэўна таму, што мы нешта робім, не чакаючы дапамогі штатных працаўнікоў Галоўнага праўлення БГКТ.

— А што вы такога робіце на беларускай ніве?

Андрэй Сцепанюк: Хаця б той фэст „Спасаўскія запусты", арганізаваны згодна ўсімі бельскімі беларускімі арганізацыямі, у тым ліку і мясцовым аддзелам БГКТ. У рамках тыднёвага веснавога мерапрыемства „Дні Бельска", выразнае месца займае беларуская культура, прэзентаваная як нашымі, так і запрошанымі калектывамі. Мы даем грошы на дзейнасць „Маланкі" і „Васілёчкаў". Дакладаемся да штораз большай і лепшай „Бардаўскай восені". Апрача гэтага шмат меншых беларускіх мерапрыемстваў арганізуе фінансаваны гарадской казной Бельскі дом культуры. Я хачу зазначыць, што БГКТ не мае манаполіі на беларускую культуру. Мы ў Бельску, навыклыя да дзейнасці ва ўмовах лакальнай дэмакратыі, не пагаджаемся на дыктат нейкага цэнтра, які загадваў бы, што мы маем у сябе рабіць.

Васіль Ляшчынскі: Бельскае беларускае асяроддзе на фоне Беласточчыны — асаблівае. Мне здаецца, што невыпадкова ўжо ў 1987 годзе студэнты ладзілі свой з'езд якраз у нас. Вельмі важнай школай для нас былі чарговыя выбары. Яны кансалідавалі асяроддзе і навучылі нас саміх думаць пра свае патрэбы. У Бельску няма разыходжання інтарэсаў між беларускімі арганізацыямі. Наш аддзел БГКТ, якога я, дарэчы, старшыня, як першы заснаваў свой асобны ад беластоцкага банкаўскі рахунак, а гэта ж падстава любой дзейнасці. Тое, што я скажу цяпер, можа прагучыць груба: найстарэйшым дзеячам у Бельску цяпер па пяцьдзесят гадоў; тыя, хто мог бы перашкаджаць — паадыходзілі.

Андрэй Сцепанюк

— Не відаць вас на ніводным беларускім мерапрыемстве ў Беластоку. Ці гэта не празмернае пачуццё вашай самастойнасці?

Васіль Ляшчынскі: На ніякі бэгэкатоўскі сход я і не паеду. Навошта? Каб слухаць вывады людзей з іншай эпохі. Я і без гэтага з Сычэўскім дагаваруся. Наконт іншых мерапрыемстваў, то пэўна, або не быў запрошаны, або нешта не выйшла.

— Наколькі можна выконваць публічную функцыю ў польскай дзяржаве і заставацца беларусам?

Васіль Ляшчынскі: Поўнасцю. Бурмістр усюды, дзе трэба, выступае публічна па-беларуску. Таксама на ўсіх афіцыйных сустрэчах, такіх як восенню з Цімашэвічам, заяўляе, што ён беларус.

— Але ж у яго кабінеце вісіць Арол, а не Пагоня. У працы карыстаецца польскай, а не беларускай мовай. Дзе менавіта тая мяжа між пачуццём і абавязкам?

Андрэй Сцепанюк: Няма ў мяне канфлікту сумлення. Гаспадарчыя справы датычаць у такой самай ступені ўсіх жыхароў горада, без розніцы нацыянальнасці. А культурныя мерапрыемствы кожны можа сабе выбіраць. Я стараюся, каб беларушчына ў горадзе была прысутная. Для адных яе заўсёды будзе замнога, для іншых — замала.

Васіль Ляшчынскі: Нашы людзі крытыкуюць нас, але часта не ведаюць, што робіцца. Я дам толькі адзін прыклад. За пляц пры выездзе на Нарву пад новую царкву Прачысценскі прыход заплаціў некалькі гадоў таму 700 мільёнаў злотаў. А цяперашняя Гарадская рада аддала Міхайлаўскаму прыходу пляц пад царкву і іканапісную школу па вуліцы Дубяжынскай — задарма. Трэба, каб людзі пра такія справы помнілі ў наступных выбарах.

— Спадар старшыня, вы тут успомнілі Клінтана, а ці помніце, пад якім лозунгам вёў ён другую сваю прэзідэнцкую кампанію?

Васіль Ляшчынскі: Забыўся.

— Дзякуй вам за размову.

Гутарыў Мікола ВАЎРАНЮК

Фота аўтара

Новы час

Снег засыпаў груды, долы
Чыстай, белай коўдрай з неба.
Кругагляд ужо больш вясёлы —
Цішыні ж, пэўначоты трэба,
Каб, пасеўшы ў цёплых хатах,
Усё абдумаць нам, браткове,
І не енчыць больш аб стратах,
Кінуць мроіць пра благое,
А узяцца за работу
З новай сілай і натхненнем...
З дружнай песняй і ахвотай
Новы, добры год сустрэнем!

Міра Лукша

Калядная вячэра

Хутка — вячэра. Дзень адплывае ружовы
За небасхіл, дзе ў зацішку маўчання і стомы
Новы абсяг паўстае, яшчэ вачам невядомы,
У вечных пакутах нязнанай малітвы і мовы.

У шэрым паўзмроку, дзе ўтоены жарты і кпіны,
Дзе ліхтары свае сочаць штохвілю ахвяры,
Вэлюмам чорным ахутаны плечы ў хаціна́ў
І па кутах там памерлых схаваныя твары.

Там — здратаваныя душы ляцяць на шпалеры,
Каб у святочных карунках міласці і цуду
Зноўку здабыць сваю моц, — свята тайнай вячэры, —
Дзень наш ачысціць ад зла, і ад змроку, і бруду.

Анатоль Дэбіш

Каляда

Студзень ужо не за гарамі,
Насталі злыя халады.
Лясы нібы ўжо пад снягамі,
А мы чакаем Каляды.

Прыўзняты бацька ёлку ставіць.
Гэтак бывае кожны год.
Ў кутку ён жыта сноп паставіць,
Як здаўна робіць наш народ.

Сенам пахучым стол заслалі,
Абрус ільняны, быццам снег,
На ёлцы свечкі загарэлісь,
У хаце ціха, прапаў смех.

Вось выглядаем першай зоркі,
Пакуль пачнем калядаваць.
Дзеці маўчаць, як мыш ля норкі,
Трэба чакаць ім і чакаць...

Вось зорка ў небе замігцела:
— Мама! Ўжо зорка! — ўсе крычым.
А мама ўсё прыгатавала,
На гэты раз хопіць усім.

А на стале — куцця, ды з макам,
Ды з мёдам, ды з арэхамі.
Пасля грыбы, яда ўсялякая,
Хоць посная, ўсё з'елі мы.

Ўрэшце настаў момант чаканы:
Святы Мікола — Дзед Мароз!
Кожны з нас хоча першы глянуць,
Што ў гэты раз яму прынёс.

Ды ўсе пад ёлку заглядаюць,
Ці розгі часам там няма.
На шчасце, ўсе падаркі маюць.
А за акном зіма, зіма...

„Улас"

БЕЛАВЕЖА

СТАРОНКА ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ
№ 444

Рэдактар: Сакрат Яновіч

Тэрэса Занеўская

Маўчанне і тайніца

У рамках ініцыяванай Беластоцкім аддзелам Саюза польскіх пісьменнікаў Святаянскай паэтычнай серыі надрукавана зборнік вершаў Яна Чыквіна ў польскім перакладзе Францішка Кабрынчука, Эльжбеты Фэліксяк, Крыстыны Канэцкай, Часлава Сэнюха, Мар'яна Юркоўскага і Яна Леанчука. Загаловак кніжкі: *Odpoczynek przy wyschniętym źródle**.

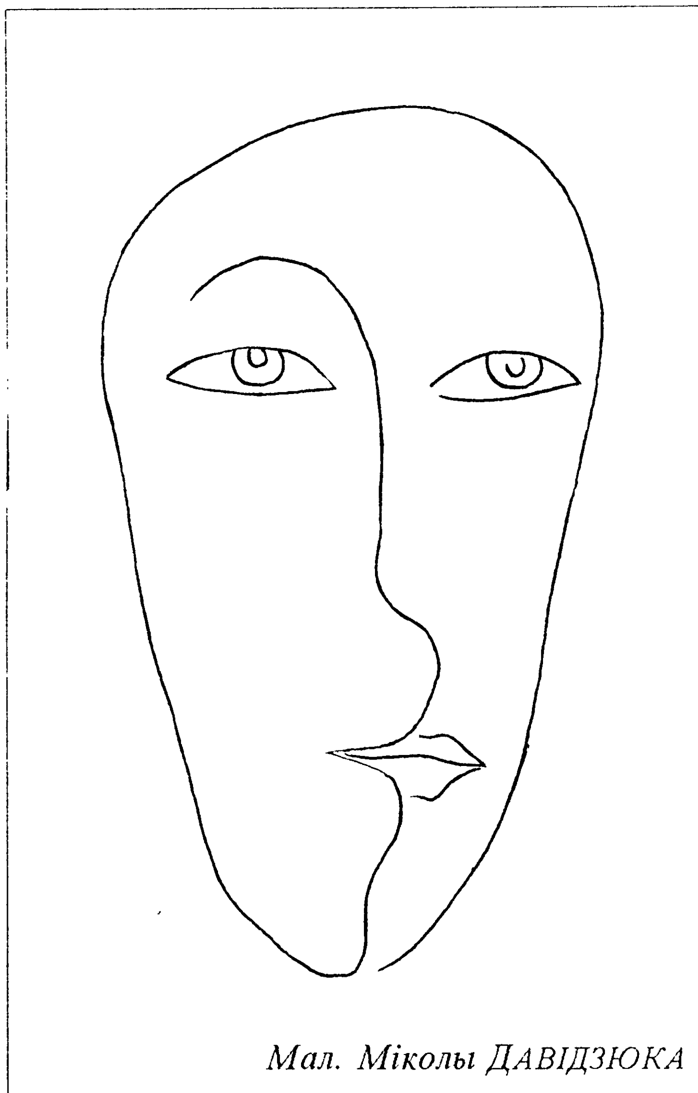
Чытаючы яе, яшчэ раз пераконваюся, што Чыквіна не так лёгка зразумець. Гэта, вядома, не папрок у яго адрас. Для прыкладу кажучы, Норвіду гэтаксама гаварылі, што піша ён „цёмна". Лірыку Чыквіна нельга чытаць паміж абедам і кубкам чорнае кавы. Патрэбна рэфлексіўнасць, а перш за ўсё псіхалагічная сінхронія паміж чытачом і паэтам, тая ж самая частата ўспрынянцця, калі паслухаўшы тут паняццямі радыётэхнікі. Чытач павінен увайсці ў тую прастору адчуванняў паэта. Чытач, хаця б на хвіліну, павінен спрабаваць думаць яго думкамі, пакіравацца яго пачуццямі. Прасторы адчуванняў, як кожная паверхня, адна адну пранізваюць або зусім не судакранаюцца. Калі адбываецца тое другое ў нашым кантакце з аўтарам, тады сцвярджаем, што ён нам незразумелы. Што незразумела піша.

У беларускай паэзіі Ян Чыквін належыць да ліку тых нешматлікіх творцаў, якія характарызуюцца высокай арыгінальнасцю і праграмна змагаюцца за гэту непаўторную арыгінальнасць. Сярод „белавежцаў" займае ён вельмі асобнае месца, прыналежнае яму і толькі яму. Хоць, адначасна, на працягу ўсяго свайго творчага жыцця актыўна ўдзельнічае і ў крэацыі самога гэтага асяроддзя наогул.

Творчасць Чыквіна, ягоная паэзія, знаходзіцца на вялікім скрыжаванні культур, розных уплываў. Суіснуюць у ёй Усход з Захадам, яе воблік у роўнай ступені фармуецца пад уздзеяннем Візантыі з аднаго боку, і Рыма — з другога. Аўтар *Odpoczynku przy wyschniętym źródle* належыць і да тых, вось, беларускіх паэтаў, у творчасці якіх знаходзіць свой адбітак еўрапейская свядомасць. Еўропа ўяўляецца паэту накшталт пашыранай роднай зямлі і тлумачыць ён нам, што мінулае трэба разумець, таксама, як сучаснасць. Свет паэтычнай уявы Чыквіна пачынаецца з памяці сужыцця на адной зямлі шматлікіх культур і — натуральна — з супольнае ўсім нам традыцыі колішняе Рэчы Паспалітай. Менавіта Міцкевіча якраз пераўвасобіў паэт у двайніка лірычнага суб'екта ў цыклі санетаў *Святая студня*; самога Чыквіна ў адным з падваршаўскіх літаратурных салонаў (Podkowa Leśna) прафесар Ян Трапіла вызначыў як „беларускага Міцкевіча".

Чытаючы *Odpoczynek przy wyschniętym źródle* пераконваешся яшчэ і ў тым, што Чыквін не толькі ўражлівы лірык, але, можа быць, найперш паэт-філосаф, заглыблены ў праблемы цяперашняга свету, і, разам з тым, грамадзянін свету, якому неабыякавы маральныя канфлікты эпохі. Па-свойму ставіць ён пытанне пра сэнс існавання наогул, а чалавека ў асаблівасці; далей — пра сутнасць быту, часу, свабоды. Думаючы архетыпамі і паслугоўваючыся такімі „словамі-ключамі", як: чалавек, зямля, дом, неба, паветра, вада, агонь — у якасці асноўных элементаў Космасу — дае паэт сведчанне таго, што глыбока адчувае ён сувязь з усёю спадчынай чалавецтва.

Вершы Чыквіна вылучаюцца трагічнасцю праблематыкі часу, зменлівасць і праміnanне якога непакоіць кожнага. З'ява станаўлення, а затым пераходу будучыні ў мінуласць і спараджае той трагізм нашага існавання. Гэта так, але час ва ўспрыняцці Яна Чыквіна набывае і адназначна пазітыўную афарбоўку — стварае чалавеку магчымасць адчуць сябе ў тым вялікім супольніцтве мінулага і будучыні. У яго паэзіі адкрываем сабе новыя абшары — засвойваем праміnanне з усімі наслоенымі ў ім

Мал. Міколы ДАВІДЗЮКА

каштоўнасцямі душы і розуму. Выратоўваем памяць.

Ян Чыквін — нязломны прыхільнік т.зв. чыстай паэзіі, якая настойліва стварае штораз новы свет, замест толькі рэгістраваць існуючы ўжо, найперш фізічна рэальны. Гэта патрабуе ад паэта не столькі ўнутранай напружанасці, колькі змагання з самім сабою. У зборніку *Odpoczynek przy wyschniętym źródle* судакранаемся з самай чыстай рэфлексіўнай лірыкай, па-майстэрску перададзенай чытачу праз пасрэдніцтва ўсякіх медыяў ды масак. Тэматычных матываў у ёй столькі, колькі саміх вершаў. У прынцыпе, аднак, змест гэтай кніжкі ўяўляе сабою штораз іначай фармуляваныя пытанні, якія датычаць галоўных экзістэнцыяльных катэгорыяў. Увесь час Чыквін піша адну і тую ж паэму пра тайніцу існавання. Пра загадкавасць таго.

Чыквін пераконвае чытача ў тым, што паэзія — гэта адчуццё дзівоснасці існавання, дзівоснасці ва ўсім нас акаляючым, нават у звычайным сярод звычайнага кожнаму, у тым, што здаўна ўжо не выклікае аніякай цікавасці да сябе з нашага боку, як і ў тым, натуральна, што прыцягвае нашу цікавасць пакуль што сваёй незвычайнасцю. Чыквін прадчувае, што ў кожным прадмеце прыхаваны метафізічны сэнс яго, і таму варты ён нашага здзіўлення. Гэта таму маецца ўражанне, што кожны верш у зборніку *Odpoczynek przy wyschniętym źródle* нагадвае скок у невядомае, а гэта пазнака высокага мастацтва. Першапраходніцтва.

Хачу абавязкова дадаць, што лірыка Чыквіна нараджаецца, таксама, і ў маўчанні, якое ў роўнай ступені інспіруе творчыя памкненні. А пра якое пісаў некалі ў сваім філасофскім эсэ Норвід, заклікаючы шанаваць аддаленасць у самога сябе да тых тайніц, якія чалавек не ў стане спасцігнуць. Маўчанне хавае ў сабе — і пытанні, і загадкі.

Дарэмна спрабоўваем вызваліцца з абдымкаў зямлі і свету, выратавацца ад няўхільнасці лёсу, — тлумачыць нам Чыквін у нагаданых вершах новай яго кнігі. Гэта пастаянны ў яго лірычны матыў. Калі б прасачыць семантычныя адносіны ў ім, аказалася, што выконвае гэта аж некалькі функцыяў, не столькі проста яўныя, колькі менавіта ў сферы здагадаў. Усяляк прыхаваныя, не відочныя на паверхні. Бо, з аднаго боку, прызнае ён падзел рэчаіснасці на дзве часткі — жыццё і смерць — а з другога боку знаходзіцца ў апазіцыі з тым часам смерці. Гэты матыў спалучаецца ў паэта з ягоным неспакоем, з адчуваннем страты грунту пад нагамі, з пачуццём разгубленасці, адзіноцтва. Усё тое ўяўляе сабою нешта кшталтам уцёкаў самога ад сябе, як і адначасовую спробу самасцвярджэння. Дыягназ паэта як аўтара спомненага зборніка судносіцца найперш з татальным занепадам духоўных каштоўнасцяў у свеце, ужо паспалітасці зла. Знікаюць тыя грані, азіраючыся на якія чалавек можа этычна самавызначыцца. Лірычны суб'ект гэтых вершаў робіцца сімвалам чалавека канца дваццатага стагоддзя. Адзінокага, заўсёды няўпэўненага, прыгнечанага неспакоем, бяскрылага, блукаючага ў тумане, вандруючага па мяжы рэальнага і нерэальнага. Не ўсё, аднак, страчана. Застаецца яшчэ надзея. З хаосу цемры выблісквае святло, быццам крыніца, якая ніколі не высыхае дарэшты, прынамсі не павінна. Нават на выгляд высахлая адраджаецца, калі вяртаюцца спрыяльныя ёй умовы (так бывае з адноўленымі лясамі ці лугамі). У нас яшчэ ёсць шанц выратавацца, прызнаючы агульначалавечыя ўніверсальныя каштоўнасці духа.

Дарэчы будзе зазначыць, што ў гэтым зборніку твораў Яна Чыквіна выразна прабіваецца і гістарыязафічны матыў. З песімізмам глядзіць ён на Беларусь, стаючыся паэтам нацыянальнага болю. Пад выглядам сімвалаў хаваецца ягоная туга і жаданне бачыць бацькаўшчыну вялікай духам, розумам і сэрцам, і лёсам сваім. Тым не менш герой яго вершаў, ублытаны ў гісторыю, накіроўвае сваю ўвагу на супольніцтва гістарычнага вопыту, які павінен лучыць народы, што ад сваіх нарадзінаў чэрпаюць з крыніцаў культуры Міжземнамор'я.

*Jan Czykwin, *Odpoczynek przy wyschniętym źródle.* Świętojańska Seria Poetycka pod redakcją Jana Czykwina i Jana Leończuka. Związek Literatów Polskich, Białystok 1996, ss. 38.

Зьніч

Зіна

(Другі Брагінскі завулак, 55)

... у мове бабак і дзядкоў —
на ўскраінах старога Менску —
нібыта сьвецяцца пралескі
пад мулкім сьнегам
новых слоў...

... ня веру байкам дзікуноў —
што Стольны Менск пакіне Мову ...
Яна засьвеціцца нанова
ў пралесках
вершаў і вякоў ...

...скажы, што болей —
верш ці век?..
як хваля, кожны век зьнікае ...
а ў Вершах —
Сэнс вякоў гукае...
і ўваскрасае
чалавек...

Сакрат Яновіч

Акно

Як толькі перастаў я поўзаць малечаю па хаце і пачаў хадзіць, памятаю акно. Яно вабіла мяне святлом і таемнымі гукамі. Даставаўся я да яго з бядою, але неадступна. Ужо прадчуваў і нават разумеў, што свет не канчаецца ў сенях, і аднекуль заходзяць да нас людзі, цёткі з дарункамі цукеркаў. Мне вельмі хацелася ўбачыць — менавіта — адкуль яны і як; а яшчэ, якія ў іх хаты, бо чуў, што, таксама, маюць свае...

Акно снілася. Тады я вылятаў цераз яго бабульчыным анёлам і зачаравана прынюхваўся месяцавай бондзе з пахамі велікоднага пірага. Зоркі, калі спрабоўваў лізнуць каторую, прынаджвалі смакам ландрынак. Не баяўся вышыні, не ведаючы, што такая ёсць.

Прачнуўшыся, жальна плакаў. Пакуль прыйшла вясна і маці вывела мяне на сонца.

На падворышчы я разгубіўся, бы зайчаня, што адбеглася ад гнязда пад мяжою ў шырокае поле. Першае, што ўгледзеў быў з пярэпалаху — гэта куры з пеўнем і парасяты, што смачна прысмакталіся адно каля аднаго да цыцак рохкаючай мацёры. Моцна здзіўлены, я не спадзяваўся, каб намаляваныя ў дзіцячай кніжцы тыя стварэнні напраўду жылі! Пасля дзівіўся што ні дзень усё чымсьці іншым, урэшце пажарам стадолаў ад грымотнага гневу Бозі.

У травень з чэрвенем ды ў ліпень са жніўнем, гуляючы не выходзіў з сенакоснае аселіцы з капуснымі загонамі, над якімі мільгацелі бялюсенькія матылі. Азіраўся на нашу хатку з рассмяяным акном, рагатліва расчыненым, і ветрык навейваў адтуль попахі смажаных скварак з цыбуляю... Тлусты арамат у перадабедак, калі вядома, што вось дакіпае рассыпістая бульба і ўжо адстаўлена з агню пад фаеркамі пліты гарачая страва з маладзістага шчаўю і з скабкаю свінога мяса. Ад прыступу першабытнага голаду, які магчымы толькі ў таго, хто расце і дужэе, гнаўся з архетыпным крыкам: „Мама, я хачу есці!"

Студзень / Styczeń

1	**19**	**Ср**	**Баніфата,** ***Nowy Rok,*** **Mieczysława**
2	20	Чц	Ігната, Хведара, Izydora
3	21	Пт	Ульяны, Пятра, Danuty
4	22	Сб	Анастассі, Фядоссі, Eugeniusza
5	**23**	**Н**	**Паўла, Ніфанта, Emiliana**
6	24	Пн	*Куцця*, Яўгеніі, *Trzech Króli*
7	25	Ат	*Каляды (Нар. Хрыст.),* Juliana
8	26	Ср	*Сабор Прасвятой Багародзіцы,* Канстанціна, Mścisława
9	27	Чц	Сцяпана, Хведара, Marceliny
10	28	Пт	Ніканора, Агаты, Nikanora
11	29	Сб	Маркела, Марка, Honoraty
12	**30**	**Н**	**Аніссі, Хвядоры, Arkadiusza**
13	31	Пн	*Шчодры вечар*, Маланні, Bogumiły
14	1	Ат	*Новы Год*, Васіля, Feliksa
15	2	Ср	Серафіма, Сільвестра, Makarego
16	3	Чц	Гардзея, Малахіі, Włodzimierza
17	4	Пт	Засімы, Феакціста, Rościsława
18	5	Сб	Міхея, Апалінарыі, Małgorzaty
19	**6**	**Н**	***Вадохрышча (Богаяўленне),*** **Mariusza**
20	7	Пн	*Сабор св. Іаана Хрысціцеля,* Sebastiana
21	8	Ат	Юрыя, Емяльяна, Agnieszki, D z i e ń B a b c i
22	9	Ср	Піліпа, Пятра, Wiktora, D z i e ń D z i a d k a
23	10	Чц	Рыгора, Феафана, Marii
24	11	Пт	Хвядоса, Міхаіла, Franciszka
25	12	Сб	Таццяны, Савы, Tatiany
26	**13**	**Н**	**Ярмілы, Пятра, Pauliny**
27	14	Пн	Ніны, Angeliki
28	15	Ат	Паўла, Прахора, Tomasza
29	16	Ср	Даната, Пятра, Hanny
30	17	Чц	Антона, Macieja
31	18	Пт	Апанаса, Кірылы, Ludwiki

Люты / Luty

1	19	Сб	Макара, Арсеня, Ignacego
2	**20**	**Н**	**Яфіма, Іны, Mirosławа**
3	21	Пн	Максіма, Яўгена, Stefana
4	22	Ат	Цімафея, Лявона, Weroniki
5	23	Ср	Клімента, Генадзя, Agaty
6	24	Чц	Ксені, Герасіма, Kseni
7	25	Пт	Рыгора, Майсея, Romualda
8	26	Сб	Аркадзя, Марыі, Hieronima
9	**27**	**Н**	**Яна, Дзмітрыя, Nikifora**
10	28	Пн	Яфрэма, Ісаака, Elwiry
11	29	Ат	Ігната, Рамана, Lucjana
12	30	Ср	Васіля, Рыгора, *Popielec,* Modesta, Radosława
13	31	Чц	Мікіты, Віктара, Swietłany
14	1	Пт	Трыфана, Васіля, Walentego. W a l e n t y n k i
15	2	Сб	*Грамніцы (Стрэчанне Гасп.),* Jowity, Klaudii
16	**3**	**Н**	**Ганны, Сямёна, Danuty**
17	4	Пн	Сідара, Мікалая, Łukasza
18	5	Ат	Агаты, Хвядоса, Wiaczesława
19	6	Ср	Хрысціны, Марфы, Konrada
20	7	Чц	Парфена, Лукі, Leona
21	8	Пт	Захара, Хведара, Feliksa
22	9	Сб	Нікіфара, Панкрата, Małgorzaty, Marty
23	**10**	**Н**	**Валянціны, Ганны, Damiana, Romana**
24	11	Пн	Усевалада, Дзмітрыя, Macieja, Sergiusza
25	12	Ат	Аляксея, Мялецыя, Wiktora
26	13	Ср	Зоі, Святланы, Aleksandra
27	14	Чц	Кірылы, Аўксенцыя, Anastazji, Gabriela
28	15	Пт	Анісіма, Еўфрасінні, Romana

Сакавік / Marzec

1	16	Сб	Данілы, Памфіла, Radosława
2	**17**	**Н**	**Хведара, Марыяны, Heleny**
3	18	Пн	Лявона, Флавіяна, Maryny
4	19	Ат	Архіпа, Максіма, Kazimierza
5	20	Ср	Агафона, Карніла, Adriana
6	21	Чц	Цімафея, Юрыя, Wiktora
7	22	Пт	Маўрыкія, Апанаса, Tomasza
8	23	Сб	Аляксандра, Палікарпа, Beaty, D z i e ń K o b i e t
9	**24**	**Н**	**Эразма, Яна, Katarzyny**
10	25	Пн	*Пачатак Вялікага Посту*, Тараса, Cypriana, Marcelego
11	26	Ат	Парфірыя, Севасцьяна, Konstantego
12	27	Ср	Пракопа, Ціта, Grzegorza
13	28	Чц	Марыны, Дамінікі, Krystyny
14	1	Пт	Антаніны, Еўдакіі, Jakuba
15	2	Сб	Хвядота, Арсеня, Klemensa
16	**3**	**Н**	**Зянона, Кляоніка, Izabeli**
17	4	Пн	Данілы, Герасіма, Zbigniewa
18	5	Ат	Адрыяна, Іраіды, Cyryla
19	6	Ср	Аркадзя, Хведара, Józefa
20	7	Чц	Васіля, Яўгена, Klaudii
21	8	Пт	Феафілакта, Лазара, Mikołaja
22	9	Сб	*40 мучанікаў*, Кесарыя, Bogusława
23	**10**	**Н**	**Міхаіла, Кандрата, Pelagii**
24	11	Пн	Сафрона, Яфіма, Gabriela
25	12	Ат	Рыгора, Феафана, Marii
26	13	Ср	Хрысціны, Нікіфара, Larysy
27	14	Чц	Венядзікта, Расціслава, Lidii
28	15	Пт	Аляксандры, Гапея, Anieli
29	16	Сб	Трафіма, Юльяна, Wiktoryny
30	**17**	**Н**	**Аляксея, Макара,** ***Wielkanoc,*** **Dobromira**
31	**18**	**Пн**	**Кірылы, Трахіма,** ***Wielkanoc,*** **Balbiny**

Беларускі каляндар 1997

Ліпень / Lipiec

1	18	Ат	Лявона, Іпата, Haliny
2	19	Ср	Юды, Засімы, Marii
3	20	Чц	Мяфодзія, Апанаса, Anatola
4	21	Пт	Юльяна, Цярэнція, Elżbiety
5	22	Сб	Зіны, Зянона, Karoliny
6	**23**	**Н**	**Арцёма, Агрыпіны, Agrypiny**
7	24	Пн	*Нар. св. Іаана Хрысціцеля,* Антона, Cyryla
8	25	Ат	Фяўронні, Пятра, Prokopa
9	26	Ср	Давіда, Дзяніса, Weroniki
10	27	Чц	Марціна, Самсона, Witalisa
11	28	Пт	Сяргея, Германа, Olgi
12	29	Сб	*Пятра і Паўла,* Janiny, Weroniki
13	**30**	**Н**	***12 Апосталаў,*** **Eugeniusza**
14	1	Пн	*Кузьмы і Дзям'яна,* Marceliny, Stelli
15	2	Ат	Фоція, Ювеналія, Włodzimierza
16	3	Ср	Анатоля, Піліпа, Marii
17	4	Чц	Андрэя, Марфы, Aleksego
18	5	Пт	Апанаса, Сяргея, Kamila
19	6	Сб	Юльяны, Валянціна, Wincentego
20	**7**	**Н**	**Тамаша, Акакія, Eliasza**
21	8	Пн	Пракопа, Феафіла, Daniela
22	9	Ат	Кірылы, Панкрата, Magdaleny
23	10	Ср	Антона, Апалона, Apolinarego
24	11	Чц	Вольгі, Яўфіміі, Krystyny
25	12	Пт	Міхаіла, Арсеня, Walentyny
26	13	Сб	Гаўрылы, Сцяпана, Anny
27	**14**	**Н**	**Анісіма, Юста, Natalii**
28	15	Пн	*Уладзіміра,* Юліты, Wiktora
29	16	Ат	Юліі, Аляўціны, Marty
30	17	Ср	Марыны, Лазара, Julity
31	18	Чц	Емяльяна, Івана, Ignacego

Жнівень / Sierpień

1	19	Пт	Серафіма, Макрыны, Piotra
2	20	Сб	*Ільі,* Апанаса, Kariny
3	**21**	**Н**	**Сымона, Ануфрыя, Lidii**
4	22	Пн	Марыі Магдаліны, Dominika
5	23	Ат	Трахіма, Феафіла, Nony
6	24	Ср	Хрысціны, Барыса, Jakuba
7	25	Чц	*Ганны*, Алімпіяды, Doroty
8	26	Пт	Параскевы, Ермалая, Cypriana
9	27	Сб	Панцеляймона, Навума, Romana
10	**28**	**Н**	***Смаленскай і Супрасльскай Ікон Божае Маці,*** **Borysa**
11	29	Пн	Калініка, Серафіма, Zuzanny
12	30	Ат	Андроніка, Валянціна, Sławomiry
13	31	Ср	Юліты, Еўдакіма, Diany
14	1	Чц	Макавеяў, Аляксандра, Maksymiliana
15	**2**	**Пт**	**Сцяпана, Васіля,** ***Wniebowzięcie NMP***
16	3	Сб	Ісаака, Антона, Rocha
17	**4**	**Н**	**Еўдакіі, Елеўферыя, Jacka**
18	5	Пн	Ноны, Еўсігнея, Ilony
19	6	Ат	*Спаса (Праабраж. Гасп.),* Juliana. Ludwika
20	7	Ср	Пімена, Мітрафана, Bernarda
21	8	Чц	Мірона, Емяльяна, Franciszka
22	9	Пт	Мацвея, Антона, Cezarego
23	10	Сб	Лаўрэнція, Рамана, Filipa
24	**11**	**Н**	**Хведара, Васіля, Emilii**
25	12	Пн	Фоція, Аляксандра, Luizy
26	13	Ат	Максіма, Ціхана, Sandry
27	14	Ср	Міхея, Хвядоса, Moniki
28	15	Чц	*Спленне (Успенне Пр. Багародзіцы),* Patrycji, Aleksandra
29	16	Пт	Дзяміда, Херымона, Sabiny
30	17	Сб	Мірона, Паўла, Róży
31	**18**	**Н**	**Флора, Лаўра, Rajmunda**

Верасень / Wrzesień

1	19	Пн	Андрэя, Цімафея, Bronisława
2	20	Ат	Самуіла, Севіра, Stefana
3	21	Ср	Фадзея, Васы, Szymona
4	22	Чц	Апанаса, Агафоніка, Liliany
5	23	Пт	Ірынея, Калініка, Doroty
6	24	Сб	Пятра, Георгія, Beaty
7	**25**	**Н**	**Варфаламея, Ціта, Reginy**
8	26	Пн	Наталлі, Адрыяна, Radosława
9	27	Ат	Пімена, Савы, Sergiusza
10	28	Ср	Ганны, Арсеня, Łukasza
11	29	Чц	*Галавасека (Усячэнне Галавы св. Іаана Хрысціцеля),* Jacka
12	30	Пт	Аляксандра, Хрыстафора, Marii
13	31	Сб	Генадзя, Купрыяна, Eugenii
14	**1**	**Н**	**Сымона, Марфы, Cypriana**
15	2	Пн	Яна, Руфіны, Nikodema
16	3	Ат	Дарафея, Анфіма, Edyty
17	4	Ср	Юльяна, Хведара, Justyny
18	5	Чц	Елізаветы, Раісы, Stefanii
19	6	Пт	Макара, Рамана, Konstancji
20	7	Сб	Лукаша, Сазонта, Eustachego
21	**8**	**Н**	***Прачыстая (Нараджэнне Пр. Дзевы Марыі),*** **Mateusza**
22	9	Пн	*Перанясенне мошчаў муч. Гаўрыіла,* Ганны, Tomasza
23	10	Ат	Клімента, Пятра, Tekli
24	11	Ср	Сяргея, Германа, Teodora
25	12	Чц	Юльяна, Хведара, Aurelii
26	13	Пт	Карніла, Валерыяна, Justyny
27	14	Сб	*Уздзвіжанне Крыжа Гасподняга,* Яна, Damiana
28	**15**	**Н**	**Мікіты, Сцяпана, Luby**
29	16	Пн	Людмілы, Віктара, Michała
30	17	Ат	Веры, Надзеі, Любові, Zofii

Красавік / Kwiecień

1	19	Ат	Дар'і, Клаўдзія, Grażyny
2	20	Ср	Сяргея, Яна, Władysława
3	21	Чц	Якуба, Тамаша, Ryszarda
4	22	Пт	Васіля, Ісаака, Wacława
5	23	Сб	Лідзіі, Нікана, Wincentego
6	**24**	**Н**	**Арцёма, Захара, Norberta**
7	25	Пн	*Благавешчанне (Дабравешчанне Пр. Багародзіцы),* Савы, Hermana
8	26	Ат	Алы, Ларысы, Dionizego
9	27	Ср	Матроны, Мануіла, Dymitra
10	28	Чц	Іларыёна, Сцяпана, Michała
11	29	Пт	Марка, Кірылы, Leona
12	30	Сб	Яна, Сафрона, Juliusza
13	**31**	**Н**	**Іпата, Іоны, Idy**
14	1	Пн	Марыі, Яфіма, Justyny
15	2	Ат	Палікарпа, Ціта, Anastazji
16	3	Ср	Мікіты, Фядоссі, Julii
17	4	Чц	Язэпа, Юрыя, Roberta
18	5	Пт	Хвядоры, Платона, Alicji
19	6	Сб	Мяфодзія, Яўціхія, Tymona
20	**7**	**Н**	***Вербніца*, Рыгора, Agnieszki, Czesława**
21	8	Пн	Радзівона, Руфы, Feliksa
22	9	Ат	Вадзіма, Дзісана, Łukasza
23	10	Ср	Цярэнція, Аляксандра, Jerzego
24	11	Чц	Анціпа, Якуба, Aleksandra
25	12	Пт	Васіля, Давіда, Jarosława
26	13	Сб	Артамона, Дзмітрыя, Marzeny
27	**14**	**Н**	***Вялікдзень*, Марціна, Антона, Teofila, Zyty**
28	15	Пн	*Велікодны Панядзелак*, Трафіма, Marka, Pawła
29	16	Ат	Галіны, Ірыны, Rity
30	17	Ср	Адрыяна, Сямёна, Katarzyny

Май (Травень) / Maj

1	**18**	**Чц**	**Віктара, Кузьмы, Święto Pracy**
2	19	Пт	Хрыстафора, Трыфана, Anatola
3	**20**	**Сб**	***Гаўрыіла Заблудаўскага*, Konstytucji 3 Maja**
4	**21**	**Н**	**Януара, Сакрата, Moniki**
5	22	Пн	Віталя, Клімента, Ireny
6	23	Ат	*Юрыя*, Аляксандра, Rościsława
7	24	Ср	Савы, Елізаветы, Ludmiły
8	25	Чц	Сільвестра, Марка, *Wniebowstąpienie*, Stanisława
9	26	Пт	Глафіры, Васіля, Karoliny
10	27	Сб	Сямёна, Сцяпана, Antoniny
11	**28**	**Н**	**Кірылы, Максіма, Miry**
12	29	Пн	Мемнона, Дыядора, Dominika
13	30	Ат	Якуба, Мікіты, Roberta
14	1	Ср	Тамары, Макара, Bonifacego
15	2	Чц	Барыса, Глеба, Nadziei
16	3	Пт	Цімафея, Хвядоса, Andrzeja
17	4	Сб	Пелагеі, Сільвана, Sławomira
18	**5**	**Н**	**Ірыны, Адрыяна, *Zielone Świątki*, Eryka**
19	6	Пн	Міхея, Іова, Mikołaja
20	7	Ат	Ніла, Акакія, Bazylego
21	8	Ср	Арсеня, Яна, Wiktora
22	9	Чц	*Мікалая*, Ісая, Wiesławy
23	10	Пт	Сымона, Таісы, Iwony
24	11	Сб	*Кірылы і Мяфодзія*, Joanny
25	**12**	**Н**	**Германа, Дзяніса, Grzegorza**
26	13	Пн	Аляксандра, Макара, Pauliny, Dzień Matki
27	14	Ат	Мікіты, Сідара, Magdaleny
28	15	Ср	Мадэста, Пахома, Augustyna
29	**16**	**Чц**	**Хведара, Музы, *Boże Ciało*, Teodozji**
30	17	Пт	Сцяпана, Еўфрасінні, Feliksa
31	18	Сб	Клаўдзіі, Юліі, Anieli

Чэрвень / Czerwiec

1	**19**	**Н**	**Патрыкія, Карніла, Jakuba, Dzień Dziecka**
2	20	Пн	Аляксандра, Аляксея, Marianny
3	21	Ат	Канстанціна, Алены, Tamary
4	22	Ср	Васіліска, Якуба, Karola
5	23	Чц	*Ушэсце (Узнясенне Гасподняе),* Міхала, Dobromira
6	24	Пт	Сцяпана, Сямёна, Norberta
7	25	Сб	Яна, Ферапонта, Wiesława
8	**26**	**Н**	**Карпа, Алены, Maksyma**
9	27	Пн	Ніла, Хвядоры, Pelagii
10	28	Ат	Мікіты, Ігната, Nikity
11	29	Ср	Фядоссі, Яна, Feliksa
12	30	Чц	Ісаака, Якуба, Onufrego
13	31	Пт	Ерамея, Філасофа, Antoniego
14	1	Сб	Усціна, Дзяніса, Elizy
15	**2**	**Н**	***Сёмуха (Дзень Святой Тройцы)*, Нікіфара, Jolanty**
16	3	Пн	*Дзень Святога Духа*, Aliny
17	4	Ат	*Крынычка*, Марфы, Laury
18	5	Ср	Ігара, Дарафея, Elżbiety
19	6	Чц	Тэклі, Сусанны, Gerwazego
20	7	Пт	Валерыя, Хвядота, Bogny
21	8	Сб	Хведара, Яфрэма, Alicji
22	**9**	**Н**	**Кірылы, Марфы, Innocentego**
23	10	Пн	Аляксандра, Цімафея, Wandy, Dzień Ojca
24	11	Ат	Варфаламея, Варнавы, Jana
25	12	Ср	*Св. Ануфрыя*, Пятра, Łucji
26	13	Чц	*Беластоцкай Іконы Божае Маці,* Антаніны, Ганны, Pawła
27	14	Пт	Елісея, Мяфодзія, Władysława
28	15	Сб	Амоса, Віта, Raisy
29	**16**	**Н**	**Ціхана, Яўтропія, Piotra i Pawła**
30	17	Пн	Мануіла, Ісмаіла, Lucyny

ТЫДНЁВІК БЕЛАРУСАЎ У ПОЛЬШЧЫ

Ніва

Паясненні да календара:

1. У другой калонцы лічбаў прыводзяцца даты паводле старога стылю, прычым першых трынаццаць лічбаў адносіцца да папярэдняга месяца.
2. Усе свабодныя ад працы дні (апрача выхадных субот) значацца ў календары **тоўстым друкам**.
3. Усе царкоўныя святы (праваслаўныя і каталіцкія) значацца ў календары *пахіленым друкам*.
4. Праваслаўныя святы падаюцца ў календары „кірылічным пісьмом", а каталіцкія — „pismem łacińskim".
5. Усе святы нецаркоўнага характару значацца ў календары расцягнутым друкам.

BIAŁYSTOK, UL. ZAMENHOFA 27, ☎ 435 022

Кастрычнік / Październik

1	18	Ср	Софіі, Ірыны, Danuty
2	19	Чц	Давіда, Канстанціна, Dionizego, Teofila
3	20	Пт	Міхаіла, Алега, Teresy
4	21	Сб	Кандрата, Дзмітрыя, Franciszka, Rozalii
5	**22**	**Н**	**Іоны, Пятра, Igora**
6	23	Пн	Андрэя, Іраіды, Artura
7	24	Ат	Уладзіслава, Тэклі, Marka
8	25	Ср	Сяргея, Еўфрасінні, Pelagii
9	26	Чц	Яна, Яфрэма, Ludwika
10	27	Пт	Зінаіды, Марка, Pauliny
11	28	Сб	Вячаслава, Харытона, Zenaidy
12	**29**	**Н**	**Феафана, Кірыяка, Serafina**
13	30	Пн	Міхаіла, Рыгора, Edwarda
14	1	Ат	*Пакрова (Пакроў Пр. Багародзіцы)*, Рамана, Bernarda
15	2	Ср	Андрэя, Усціны, Jadwigi
16	3	Чц	Дзяніса, Яна, Florentyny
17	4	Пт	Веранікі, Уладзіміра, Lucyny
18	5	Сб	Пятра, Піліпа, Łukasza
19	**6**	**Н**	**Тамаша, Макара, Piotra**
20	7	Пн	Пелагея, Сяргея, Ireny
21	8	Ат	Таісы, Пелагеі, Urszuli
22	9	Ср	Якуба, Аўраама, Filipa
23	10	Чц	Амвросія, Андрэя, Ignacego
24	11	Пт	Піліпа, Зінаіды, Marcina
25	12	Сб	Марціна, Кузьмы, Darii
26	**13**	**Н**	**Веньяміна, Карпа, Lucjana**
27	14	Пн	Назара, Параскевы, Iwony
28	15	Ат	Лук'яна, Яна, Tadeusza
29	16	Ср	Лонгіна, Dalii
30	17	Чц	Андрэя, Кузьмы, Zenobii
31	18	Пт	Лукі, Язэпа, Urbana

Лістапад / Listopad

1	**19**	**Сб**	**Яна, Клеапатры, *Wszystkich Świętych***
2	**20**	**Н**	**Арцёма, Герасіма, Bohdana**
3	21	Пн	Іларыёна, Феафіла, Sylwii
4	22	Ат	*Казанскай Іконы Божае Маці,* Елізаветы, Karola
5	23	Ср	Якуба, Ігната, Sławomira
6	24	Чц	Апанаса, Арэфы, Feliksa
7	25	Пт	Марціна, Анастаса, Antoniego
8	26	Сб	Дзмітрыя, Андрэя, Seweryna
9	**27**	**Н**	**Несцера, Андрэя, Teodora**
10	28	Пн	*Пяценка*, Параскевы, Неанілы, Neli
11	**29**	**Ат**	**Ганны, Анастассі, Święto Niepodległości**
12	30	Ср	Зіновія, Арцёма, Witolda
13	31	Чц	Урбана, Нікадзіма, Mikołaja
14	1	Пт	*Кузьмы і Дзям'яна,* Emila
15	2	Сб	Маркіяна, Акіндзіна, Idalii
16	**3**	**Н**	**Гапея, Язэпа, Marka**
17	4	Пн	Нікандра, Анікея, Grzegorza
18	5	Ат	Галакціёна, Рыгора, Romana
19	6	Ср	Паўла, Клаўдзіі, Elżbiety
20	7	Чц	Засімы, Антона, Anatola
21	8	Пт	*Міхаіла*, Рафаіла, Konrada
22	9	Сб	Матроны, Анісіфара, Marka
23	**10**	**Н**	**Радзівона, Арэста, Klemensa**
24	11	Пн	Віктара, Сцепаніды, Flory
25	12	Ат	Яна, Ніла, Katarzyny
26	13	Ср	Нікіфара, Яна, Sylwestra
27	14	Чц	*Запусты*, Піліпа, Рыгора, Waleriana
28	15	Пт	*Пачатак посту*, Гурыя, Дзмітрыя, Lesława, Zdzisława
29	16	Сб	Мацвея, Сяргея, Błażeja
30	**17**	**Н**	**Рыгора, Нікана, Andrzeja**

Снежань / Grudzień

1	18	Пн	Платона, Рамана, Natalii
2	19	Ат	Адрыяна, Аўдзея, Pauliny
3	20	Ср	Рыгора, Ганны, Franciszka
4	21	Чц	*Увядзенне ў храм Пр. Багародзіцы,* Аляксандра, Barbary
5	22	Пт	Філімона, Архіпа, Krystyny
6	23	Сб	Аляксандра, Мітрафана, Mikołaja
7	**24**	**Н**	**Кацярыны, Парфірыя, Marcina**
8	25	Пн	Пятра, Клімента, Marii
9	26	Ат	Якуба, Інакенція, Nataszy
10	27	Ср	Рамана, Паладзія, Danieli
11	28	Чц	Сцяпана, Хведара, Daniela
12	29	Пт	Парамона, Нектарыя, Aleksandra
13	30	Сб	Андрэя, Фруменція, Łucji
14	**1**	**Н**	**Навума, Філарэта, Arseniusza**
15	2	Пн	Авакума, Апанаса, Niny
16	3	Ат	Савы, Сафрона, Euzebiusza
17	4	Ср	*Варвары*, Юльяна, Olimpii
18	5	Чц	Савы, Захара, Bogusława
19	6	Пт	*Мікалая*, Dariusza
20	7	Сб	Яна, Амвросія, Bogumiły
21	**8**	**Н**	**Анфісы, Кірылы, Tomasza**
22	9	Пн	Ганны, Сцяпана, Honoraty
23	10	Ат	Ангеліны, Тамаша, Sławomiry
24	11	Ср	Данілы, Нікана, Ewy
25	**12**	**Чц**	**Аляксандра, Спірыдона, *Boże Narodzenie***
26	**13**	**Пт**	**Яўгена, Арэста, Dionizego**
27	14	Сб	Філімона, Апалонія, Żanety
28	**15**	**Н**	**Трыфана, Сцяпана, Cezarego**
29	16	Пн	Агея, Марыны, Dawida
30	17	Ат	Данілы, Ананія, Eugeniusza
31	18	Ср	Зоі, Севасцьяна, Melanii, Sylwestra

Зорка
СТАРОНКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

Дзеткі з Чаромхі.
Фота Міколы ВАЎРАНЮКА

Рашэнне конкурсу

Мой першы рэпартаж

VI Сустрэчы „Зоркі" завяршыліся вельмі цікавым конкурсам пад загалоўкам „Мой першы рэпартаж". У ім прыняло ўдзел 13 маладых энтузіястаў журналістыкі.

Конкурсная камісія ў складзе: Яўген Мірановіч (галоўны рэдактар „Нівы") — старшыня журы, Алег Латышонак і Аляксандр Максімюк (абодва журналісты „Нівы"), на пасяджэнні 17 снежня 1996 г. вызначылі пяць пераможцаў. Журы амаль аднагалосна найбольш балаў прысудзіла:

1. **Басі Казімерук**, вучаніцы VII класа ПШ у Дубічах-Царкоўных за рэпартаж „З-за нешчаслівага кахання" (17 балаў);
2. **Ані Аўсянюк**, вучаніцы VII класа ПШ н-р 3 у Бельску-Падляшскім за рэпартаж „Моладзь не любіць вёскі" (17 балаў);
3. **Жанэце Роля**, вучаніцы VI класа ПШ н-р 3 у Бельску-Падляшскім за рэпартаж „Людзі з пушчанскіх вёсак" (16 балаў);
4. **Бажэне Леанюк**, вучаніцы VIII класа ПШ у Дубічах-Царкоўных за рэпартаж „Палічна — цікавая вёска" (15 балаў);
6. **Ірэне Кулік**, вучаніцы VIII класа ПШ у Дубічах-Царкоўных за рэпартаж „Солтыс чатырох вёсак" (15 балаў).

Вышэйназваных пераможцаў чакае вельмі цікавая ўзнагарода. Яны атрымаюць запрашэнні на бясплатныя Сустрэчы „Зоркі", якія ў палове мая 1997 г. адбудуцца ў Гданьску. Сардэчна віншуем!

З-за нешчаслівага кахання

Далёка ў пушчы

жыла жанчына. Ніхто пра яе не ведаў, не чуў. Хаткай ейнай была зямлянка з адным акном. Усярэдзіне стаяла лепленая печка, стол, крэслы, калодзеж. Дзверы былі зроблены з пянькоў дрэў. Хатка-зямлянка была пакрыта страхой з галля і саломы.

Далёка ад свету

праходзіла жыццё гэтай самотнай кабеты. Яе хатку адкрыў выпадкова адзін чалавек. Аднойчы, будучы ў пушчы, пабачыў чалавечыя сляды. Гэтыя сляды і давялі яго да хаткі. „Хто ж тут жыве?"— падумаў ён. Рашыў нават заглянуць усярэдзіну. Але дзверы зямлянкі былі моцна зачынены. Шакіраваны мужчына чым хутчэй вярнуўся ў вёску. Адразу расказаў усё аднавяскоўцам. Людзі рашылі пайсці грамадой у тое месца і праверыць дзіўную навіну. Там яны пабачылі састарэлую жанчыну. Пазней ёю апекавалася сацыяльная дапамога з Дубіцкай гміны.

— Гміна вазіла ёй толькі тое, што яна сама хацела, а не тое, што давалі іншым, якія карысталіся такой дапамогай, — сказаў Яўген Голуб з Елянкі, які давозіў лясной жанчыне дровы.

— Прымала яна яду праз акно, — успамінае ён. — Ведала ўжо, калі прывязуць яду, чакала. Тады адчыняла акно і забірала харчы.

Ці яшчэ жыве

гэтая лясная кабета? На жаль, памерла якраз у 1996 годзе. Можна ўсяк думаць пра гэтую таямнічую жанчыну. Чаму ў такі цывілізаваны час схавалася ад свету? Чаму жыла далёка ад людзей? І што пра нас думала? Чаму выбрала суровую, пушчанскую адзіноту?

Людзі кажуць

з-за нешчаслівага кахання.

Трагедыя разыгралася ў час апошняй вайны. Гэтая дзяўчына кахала хлопца. Але ён не схацеў яе, пакінуў. З таго часу і прапала яна без следу.

Аўтарка рэпартажу.

Ніхто з маіх аднавяскоўцаў добра не ведаў гэтай жанчыны. Яе постаць ахутаная пушчанскай таямніцай. Людзі мяркуюць, што лясная жанчына жыла ў адзіноце сорак гадоў.

— Відаць, замоцна пакахала таго хлопца, — задумваюцца людзі.

Бася КАЗІМЕРУК
Вуч. VII класа
ПШ у Дубічах-Царкоўных

Малюнак Касі МАНАХОВІЧ з Бельска-Падляшскага.

Хто гэта Дзед Мароз?

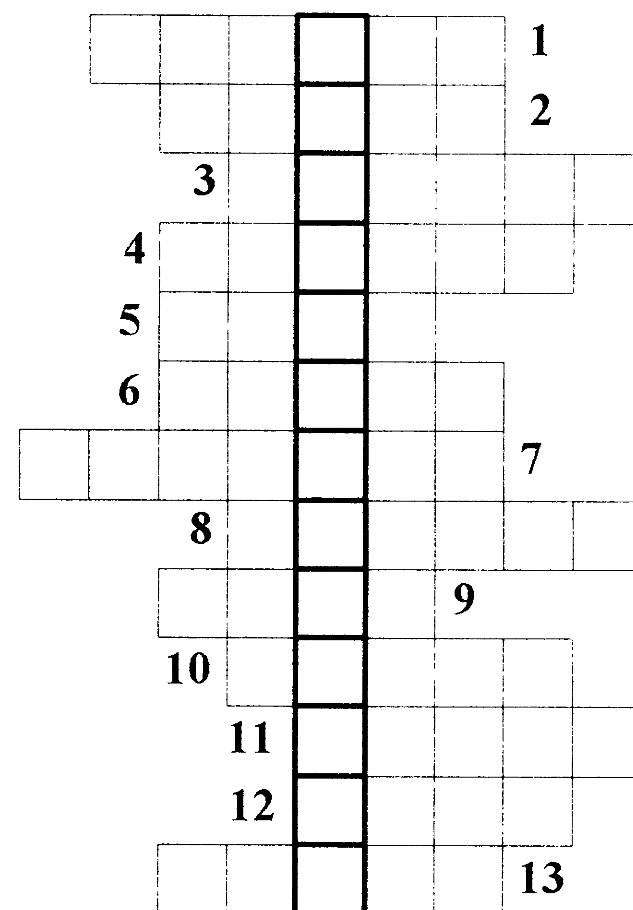
Надышоў гэты дзень.
Ёлка прыгожая, прыбраная.
Прыбег і мароз
не звечара, толькі зрання.

Вечарам прыйшоў яшчэ нехта,
прыбег нечакана.
У чырвонай капотцы,
не наведаў нас рана.

Прыйшоў вечарам, праз дзверы,
з вялікай сумкай на плячах.
Цераз бараду зробленую з ваты,
можна было ўбачыць знаёмага сям'і,
які раздаваў навагоднія падарункі.

Аня САДОЎСКАЯ
з Макаўкі

Крыжаванка № 1

Разгадайце ўсе словы. Атрыманы лозунг дашліце ў „Зорку". Тут разыграем цікавыя ўзнагароды.

1. даўняя сталіца Польшчы
2. пачатак бегу
3. мадэль зямлі
4. хатка птушкі
5. дзіцячыя і юнацкія
6. пачатак дня
7. куст з арэхамі
8. белае дрэва
9. пяць тузінаў
10. у вучнёўскай сумцы
11. частка слова
12. хатка мышкі
13. садавіна

Даслала Кася Леанюк з Гайнаўкі.

Адказ на крыжаванку з 49 н-ра: запаведнік, кумір, ара, снарад, Ас, баяр, яна, такса, пуня, камар, вір, верас, яна, Іран, каса.

Узнагароды — **запісныя кніжкі** — выйгралі: **Аня Матэйчук** з Гарадка, **Юліта Башун** з Чыжоў, **Юліта Лаеўская** з Гайнаўкі, **Ася Трахімчук** з Гарадка, **Павел Ільяшук** з Кленік, **Аня Швед** з Новага Корніна, **Бажэна Ляўчук** з Дубіч-Царкоўных, **Кася Каліноўская** з Нарвы, **Андрэй Крук** з Катоўкі і **Павел Гжэсь** з Гарадка.

Віншуем!

Талон „Зоркі" № 1
05.01.1997

Аб святкаванні Раджджаства Хрыстовага

Адзіны, непадобны на іншыя вечар у годзе — гэта куцця, навячэр'е Раджджаства Хрыстовага, калі ў мільёнах дамоў на ўсіх кантынентах думкі хрысціян накіроўваюцца ў Святую Зямлю і Віфлеем, дзе амаль дзве тысячы гадоў таму здзейснілася тайна прыходу на свет Божага Збавіцеля — Ісуса Хрыста.

Як штогод сядаем да каляднага стала, самай радаснай сямейнай урачыстасці. Напярэдадні Раджджаства Хрыстовага ўсе хочуць быць разам са сваімі блізкімі. Гэтая сямейная ўрачыстасць раскрывае ў нас усе лепшыя пачуцці, а калі ўжо засталіся толькі ўспаміны, то кожны вяртаецца ў думках да маці, бацькі, сясцёр і братоў. Спадарожнічае нам таксама рэфлексія над нашым асабістым, грамадскім і нацыянальным жыццём.

Традыцыя калядных святкаванняў — гэта гісторыя людзей, якія заўсёды цешацца, што Бог пасяліўся між імі. Чакаюць яны першай зоркі на небе, пакольку зорка (святло) была сімвалам нараджэння Месіі. Сноп буйнога калосся, які яшчэ там-сям заносяць у хату, абазначае, што Бог нарадзіўся ў Віфлееме — горадзе хлеба, а таксама, што Бог становіцца не толькі чалавекам, але і хлебам. Бог дараваў нам жыццё, права на развіццё, перадаў нам у карыстанне зямлю і ўсе яе багацці. Абрад гэты — цяпер найчасцей вядомы з расказаў бацькоў і дзядоў — змяшчае ў сабе глыбокі сэнс важнасці хлеба ў нашай культуры. Таму трэба нам вучыць нашых дзяцей пашаны для „хлеба нашага штодзённага".

Амаль у кожным доме ўпрыгожваюць ёлку, жывое дрэўка — сімвал „райскага дрэва, дрэва жыцця". Гэта знак Народжанага, які прыйшоў да нас з многімі дарамі. Дрэва — гэта ўся гісторыя збавення. З дрэва пачаўся грэх і на дрэве Хрыстос нас збавіў. Упрыгожванне дрэўка свечкамі сімвалізуе Хрыста — „святло свету". Бліскучыя шарыкі, каляровыя цацкі, падарункі ад св. Мікалая маюць узмоцніць радасць людзей добрай волі, бо Бог нам нарадзіўся і абсыпаў дарамі. Пад ёлкай ставяць яслі ў памяць нараджэння Сына Божага ў Віфлееме.

У ліку дванаццаці страў, якія рыхтуюцца на куццю, не можа бракаваць рыбы — старога хрысціянскага сімвала таямніцы (грэчаскае слова „іхтыс" значыць „рыба", а літары — Ісус Хрыстос сын Бога). Напамінае яна нам, каб не бракавала звычлівага стаўлення да людскіх тайнаў. Дробныя, штодзённыя справы, якія даваряе нам другі чалавек, з'яўляюцца для яго вельмі важнымі і не могуць яны стаць нагодай для плётак і абвінавачванняў. Трэба нам вучыць нашых дзяцей прыгожага ўмельства стрымліваць таямніцу.

У Польшчы паўсюдна захаваўся звычай класці сена пад абрус на калядны стол. Сена прыгадвае нам убоства віфлеемскай пячоры і Марыі, якая паклала народжанага Хрыста на сена ў яслях.

Падчас каляднай вячэры найбольш красамоўнымі для нас з'яўляюцца аплатка або куцця і сустрэча пры супольным стале. Аплатка і куцця — гэта знак Бога, які ёсць хлеб радасці, прымірэння і добрых пажаданняў. Дзелячыся аплаткай або куццёй, сімвалічна выказваем узаемную чалавечую ахвярнасць, падкрэсліваем, што нават апошнім кавалкам хлеба трэба падзяліцца з бліжнім. Гэта прыбліжае далёкіх і аб'ядноўвае пасваряных. Нахіленыя над хлебам радасці, апускаемся ўглыб сябе і праз прызму ўласнага сэрца і розуму выходзім адначасна насустрач іншым. У гэтым хлебе адлюстроўваецца наша сумленне і таму прымушае ён нас да такой засяроджанасці.

Стол — самае адпаведнае месца для сапраўднай сустрэчы. Пры стале сядаем блізка адзін аднаго, твар у твар, узаемна сябе абслугоўваем. Такім чынам падмацоўваемся не толькі стравай, але і прысутнасцю іншых. На куццю пры стале пакідаем адно свабоднае месца для чаканага госця. Выслоўе „госць у дом, Бог у дом" — вынік нашай гасціннасці і памятка аб словах Госпада Ісуса: „як што зрабілі вы гэта аднаму з братоў Маіх меншых, дык зрабілі Мне".

Шкада, што ў сённяшніх цесных кватэрах часцяком стол замяняе нізкі столік-лава, якая ў прынцыпе стаіць з боку пакоя і пры якой сядаюць толькі з аднай стараны, як у глядзельнай зале, каб не засланяць тэлевізара — „найважнейшага абсталявання і сімвала падпарадкавання..."

Усе любім Раджджаства Хрыстовае за яго асаблівы сямейны настрой, за тое, што наш Бог стаў Дзіцяткам.

Дзелячыся аплаткай або куццёй падумайма, як было б цудоўна на свеце, калі б так штодзённа ўсе людзі працягвалі да сябе рукі, калі б дзяліліся хлебам і сэрцам, а не нянавісцю, агрэсіяй, вайной.

Міхал Мінцэвіч

Маланкавая рэакцыя БГКТ

Некалькі гадоў існуе супольная польска-беларуская Кансультацыйная камісія па справах школьніцтва польскай нацыянальнай меншасці ў Рэспубліцы Беларусь і беларускай — у Польшчы. У групе з шасці чалавек ёсць месца, як назіральніку, таксама прадстаўніку польскіх беларусаў. Міністэрства нацыянальнай адукацыі Польшчы выслала 23 студзеня 1995 года ўсім беларускім арганізацыям прапанову вызначыць у камісію адпаведную асобу. Ужо 7 лютага 1995 года на прапанову міністэрства адказаў Беларускі саюз (гуртаваў тады восем арганізацый), рэкамендуючы ў камісію свайго старшыню **Яўгена Вапу**. З'яўляецца ён настаўнікам гісторыі ў Гайнаўскім беларускім ліцэі і працуе над увядзеннем беларускай праблематыкі ў школьныя праграмы гісторыі ў рамках Камісіі па справах беларускага школьніцтва.

Здзіўленне і незадавальненне гэтай кандыдатурай выказала 24 лістапада 1996 года **(амаль два гады пазней!)** Беларускае грамадска-культурнае таварыства, якое „мае большае права рэпрэзентаваць беларускае школьніцтва, хоць бы па прычыне таго, што арганізуе конкурсы, агляды, алімпіяду беларускай мовы". Сабраны ў гэты дзень пленум Галоўнага праўлення БГКТ „папрасіў прысутных паслоў Беласточчкай зямлі, каб паспрыялі яму ў міністэрстве і паставілі ўсё на свае месца, выправілі гэтую несправядлівую памылку і знявагу" (абедзве цытаты за Мірай Лукшай — „За шматгадовую працу на ніве", „Ніва", 8.12.1996).

6 снежня 1996 года ў Міністэрства нацыянальнай адукацыі паступіла пісьмо старшыні БГКТ **Янкі Сычэўскага**: „W związku z uzyskaną przez nas informacją, dotyczącą przedstawiciela mniejszości białoruskiej w składzie Białorusko-Polskiej Komisji d/s Oświaty, Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego w oparciu o uchwałę Plenum ZG z dnia 26 listopada 1996 r. zwraca się z uprzejmą prośbą o wprowadzenie do składu tej komisji, ew. umożliwienie udziału w jej pracach przedstawicielce naszego stowarzyszenia, pani Tamarze Rusaczyk".

У гэты сам дзень міністэрства накіравала астатнім беларускім арганізацыям афіцыйны ліст: „Ponieważ w składzie sześcioosobowej Komisji jest przewidziane tylko jedno miejsce dla przedstawiciela mniejszości białoruskiej, Ministerstwo Edukacji Narodowej uprzejmie prosi o decyzje odnośnie wniosku Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego. Sprawę prosimy traktować jako bardzo pilną, bowiem najbliższe posiedzenie Komisji jest zaplanowane na 16-18 grudnia br. Brak odpowiedzi na nasze wystąpienie będziemy traktować jako akceptację wniosku Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego".

Ніякага адказу ў такім тэмпе іншыя арганізацыі даць не змаглі і, тым самым, не мяняючы сваёй ранейшай пазіцыі, акцэптавалі *wniosek* БГКТ.

Зрэшты, намеснік старшыні Беларускага таварыства і візітатар беларускага школьніцтва на Беласточчыне **Тамара Русачык** таксама добры кандыдат у польска-беларускую асветную камісію.

М. В.

Навагодні ўспамін

Як хутка сцякае час! Здаецца, учора ганяўся я па лесе за грыбамі, а тут Новы год сустракаць трэба.

Які падарунак атрымаем ад Дзеда Мароза ў гэтым годзе?

Калі пачынаю раздумваць пра Шчодры вечар, Каляды і навагоднюю ёлку, перад вачыма вырысоўваецца мінулае дзяцінства, юнацкія гады. І першая ёлка пасля вайны ў разбуранай хатцы.

Памятаю як зараз гэты вобраз. У куточку невялікага пакойчыка, пры цьмяным святле газавай лямпы стаяла зялёнае дрэўца. На вяршочку ззяла бліскучая зорка, а пад ёлкай велізарны Дзед Мароз з кардону ў чырвоным кажусе, абсыпаным ватай, быццам снежным пухам. Навокал ёлкі — ланцужкі з саломы і каляровай бібулкі.

На прыбраным сенам і галінкамі ялііны стале, прыкрытым белым абрусам, стаяла небагатая вячэра: куцця ў гліняным гаршчочку, бліны смажаныя на льняным алеі, грыбочкі, шчолак з грушак-дзічак і тушаная капуста.

Сядзім і спажываем калядную вячэру. Бабулька старэнькая, матуля прыхварэлая і нас чацвёра дзетак. Без бацькі. Толькі вольнае месца, як кажа звычай, чакае неспадзяванага госця.

І усунуўся ў нашу хату нехта невядомы, як цень. У доўгім белым кажусе, з клуначкам у руках. З непрыстрыжанай барадою і вусамі. Быццам Дзед Мароз з казкі. Гэта быў наш бацька, які з канцлагераў вярнуўся. Прывітанні, доўгія пацалункі, мора слёз. Ад радасці і шчасця. Кожны з нас падарунак атрымаў. А пасля слухалі мы расказаў бацькі.

Амаль два гады бадзяўся бацька па канцлагерах. Штутгаф, Альбертштат, Нойгам, Бухенвальд — гэтыя назвы гавораць самі за сябе. Ён там быў. Глядзеў кастусе ў вочы. Не траціў надзеі, што вернецца дамоў, да жонкі і сваіх дзетак. Збыліся мары. І зараз сядзелі мы пры шчодрай вячэры, усе разам.

Гледзячы на зялёную ёлачку, расказаў нам татка, як яны ў Бухенвальдзе Новы год сустракалі.

Набліжаўся 1945 год. Паражэнне гітлераўцаў пад Сталінградам, паспяховы паход Савецкай Арміі на захад, прадвяшчалі недалёкі канец вайны. У Бухенвальдзе зняволеныя таксама прадчувалі гэты подых вясны. Ахова канцлагераў і шуцманы не так трымаліся лагернага рэжыму, як у пачатку вайны. Менш заглядалі да зняволеных, не здзекаваліся. А калі сталі на парозе Новага года, і ёлка сапраўдная паявілася ў бараку.

Хто яе прынёс і адкуль, бацька не ведаў. Прыбралі яе вязні ланцужкамі з гільзаў ад патронаў, а на вяршочку замацавалі чырвоную пяціканцовую зорку. Знайшліся на месцы паэты, якія на пачаканні калядку напісалі. Некалькі строфаў мне дагэтуль запамяталася:

Wśród nocnej ciszy
głos się rozchodzi.
Stańcie — lud pracy,
Hitler nas zdradził.
Czem prędzej się wybierajcie,
do Berlina pośpieszajcie,
zdusić Hitlera.
zdusić Hitlera
Ach witaj zdrajco,
zdrajco jedyny,
oddaj nam dzieci,
żony, rodziny.
Za ciebie zdrajco, morderco,
cały świat się krwią zalewa,
zdrajco jedyny,
zdrajco jedyny.

І танцавалі зняволеныя навокал ёлкі, пабраўшыся за рукі быццам дзеці: французы, палякі, англічане, рускія. Усе яны былі ў адной сям'і — людзей зняволеных.

Так вось закончыў сваё апавяданне бацька ў першы ў сямейным крузе вечар пасля доўгага блукання па свеце.

Уладзімір Сідарук

Вярнуцца на радзіму...

Ці думалі яны калі, ці планавалі, што вернуцца на старыя гады на вёску, на сваю радзіму? А мо хацелі дзецям сваім аддаць гарадскую кватэру?.. Не! У дзяцей былі кватэры. Сын жыў у Беластоку, а дачка жыла ў той час у Жырардове. Цяпер дык ужо ўсе яны ў Беластоку, бліжэй да бацькоў.

Іншы вось пажылы чалавек, доўга не думаючы, загарнуў свае небагатыя рэчы ў клунак і... гайда да дзяцей у горад! У горадзе цёпла, у печы паліць не трэба, унукаў даглядаць будзе. А **Вера і Мікалай Харытанюкі** вярнуліся ў родныя Паўлы, як толькі адышлі на пенсію. Адно перад другім расказваюць яны мне, як гэта сталася.

Вясною 1984 года, успамінае спадар Мікалай, я пагаварыў са сваім братам, які тут жыве і быў на чале РСП. Мне тут запрапанавалі працу агранома на паўштату. Пачаў я рабіць аграномам у Паўлах. Мы ж тут нарадзіліся. Усё было вядомае і мне тут было добра. Усе — сваякі тут. Не трэба было да нікога прывыкаць.

Перш жылі мы ў блёку РСП. Прадалі сваю кватэру ў Алецку і збіраліся купіць нешта ў Беластоку, падказала спадарыня Вера. Грошы ў той час абясцэніліся, дык ужо на новую кватэру ў Беластоку не хапала. Прыехалі ў Паўлы, каб папрацаваць і зарабіць крыху граша, але як пасядзелі на роднай зямлі, дык вяртацца ў горад не захацелася.

Мікалай Харытанюк працаваў у РСП, якая існуе да сёння, шэсць гадоў, аж да аперацыі жоўцевага пузыра, да дзевяностага года. Тады было ўжо цяжка хадзіць штодзень на работу.

Хутка, аднак, знайшоў сабе занятак. Справа ў тым, што жонка ў восемдзесят дзевятым выехала ў Амерыку, дзе працавала амаль два гады. Яшчэ долар быў у нас штосьці варты, і вырашылі яны паставіць сабе ў Паўлах новы дом. Мы яго ўдваіх са шваграм пабудавалі, кажа Мікалай Харытанюк. Сваімі рукамі. І цяпер мы на сваёй зямлі, і ўнучкам — у нас іх чатыры — ёсць куды прыехаць на лета. Толькі пачнуцца канікулы — ужо яны тут. Самі прыязджаюць: найстарэйшай — дзевятнаццаць гадоў, наймалодшай — дзесяць.

О, каб вы пабачылі дом Харытанюкоў! Гэта табе не звычайная вясковая хата. Пабудаваны з дрэва і на партэры вялізны калідор і адзін пакой, без дзвярэй, — з драўлянай панеллю. З гэтага пакоя — прыгожае акенца на кухню. Недзе сын іхні, будучы ў Германіі, такі праект падгледзеў. І яшчэ ўнізе ёсць тры пакоі. У адным з іх нават зроблена „стіноўка" на дровы, аварыйная, калі б выключылі электрычнасць, і каля яе стыльныя „палаці" з кафляў. Наверсе — два пакоі для ўнучак.

У хаце — поўна кветак усюды, парадак, заходні стыль. У холе — паляўнічыя трафеі Мікалая Харытанюка. Калі пачыналі будову, кажуць гаспадары, людзі пыталіся: што вы ў такім узросце надумаліся хату ставіць? Ат, будзе што дзецям пакінуць, гаварылі мы. А вось жа мы жывем і ім тут летам у нас добра...

Першай школай Мікалая Харытанюка пасля вызвалення быў сельскагаспадарчы ліцэй І ступені ў Бельску-Падляшскім. Пасля ўзялі ў войска: спачатку быў у школе падафіцэраў у Седльцах, а тады служыў паўтара года ў ваенна-марскім флоце.

Адслужыўшы, вяртаецца ў родныя Паўлы. Працаваў у ЗСЛ у Бельску, год вучыў у пачатковай школе ў Паўлах. У 1953 годзе пайшоў у Беласток. Тады і ажаніўся з Верай Галубоўскай з Паўлаў. Працаваў у ЗМП, у ЛПЖ, адтуль, у шэсцьдзесят другім, перайшоў у міліцыю, дзе і працаваў да васьмідзесятага года. У апошнія гады накіравалі яго на працу ў Алецка, у новае Сувальскае ваяводства. Год працаваў інспектарам БГП, а пасля працаваў увесь час у следчым аддзеле і займаўся крымінальнымі справамі. Змагаўся там з забойствамі, нападамі, крадзяжамі, гвалтамі. Любіў гэту працу, хаця яшчэ закончыў вячэрні будаўнічы тэхнікум у Беластоку. Не працаваў будаўніком, затое цяпер, кажа, як дом будавалі, тое прыдалося.

Жонка Вера працавала загадчыцай аддзела кадраў у кравецкай спулдзельні „Покуй" і таксама цяпер пенсіянерка. Хапае нам, кажуць Харытанюкі. Маем пенсіі. Курак, свінак не маем, але ўзялі гадаваць пяць трусоў. Яшчэ і дзецям памагаем. Цяпер такая мода пайшла. Мы пражылі жыццё, то апрача яйка, літра малака ці бульбы, ніякай дапамогі не атрымалі. Дзякуй Богу, што можам дапамагчы.

Сеем мы і збожжа — жыта, пшаніцу. Яшчэ прадукуем хлеб для рабочых! Сёлета паўгектара трускалак было. Цяпер, праўда, палову выкапалі. Ставім цыпліцу.

Даходу амаль няма, але хапае грошай, каб заплаціць падатак за зямлю і купіць насенне. Ды і радасць якая, што твая праца людзям прыдасца! Ну, і варушыцца чалавек.

... Позна ўжо. Трэба вяртацца ў Беласток. З-за мяне гаспадар не паехаў сёння на паляванне.

Ведаеце, калі будзеце штосьці пісаць, то напішыце людзям, што варта **вярнуцца на радзіму** і жыць з прыродай, займацца зямлёй, кажа мне на развітанне Мікалай Харытанюк. Маем тут усё, што чалавеку на старыя гады патрэбнае: цішыню, свежае паветра, сваіх людзей, мастацкі калектыў, у якім займаемся. А ў хаце — лазенка, газ, электрычнае ацяпленне. Што мы ўцяклі з горада — толькі нам на карысць. Сёння і на вёсцы можна жыць цывілізавана.

Ада Чачуга

Фота аўтара

Ажаніў дзве тысячы

Панна як анёлак, без заганных прывычак, 23 гады, цяжарная, зараз пазнаёміцца з панам, якога будзе захапляць каханнем і сексам...

Дзе той мужчына пісаны з вялікай літары М, у меру стройны, да сарака пяці, шчыры і справядлівы, які ўмее даваць і браць? Вольная, яшчэ атракцыйная, знаходлівая і работная, 39/160/64 з 13-гадовай дачкой... Гражына Т., Тчэў...

Даўгавалосая і страсная, рудая і дзікая 19-гадовая секс-бомба запрашае на эратычную бяседу знаўцу. Варунак — 10 злотаў на фоткі. Кантакт у 100%. Панове, будзьце цярплівымі!..

Матрыманіяльна-кампанейскі часопіс „Кантакт" налічвае 32 старонкі поўныя адрасоў і нумароў паштовых скрынак для дам і паноў, якія сур'ёзна хочуць знайсці другую палову, для шукаючых „спонсара" і для „кахаючых інакай" — „лес" і „геяў". Кожны ў аб'яве хваліцца чым можа, і чым не можа. На спатканні адно аднаго пазнаць не могуць — той „стройны", які „трымаецца молада", можа аказацца нізкім, лысеючым карапузам, а пані, апісваючая сябе „прыстойнай" і захапляючай аказваецца поўнай, прыгорбленай акулярніцай, з голасам пераедзеным нікацінам. Але ў бюро кантактаў прыходзяць і людзі, якія партнёраў маглі б мець „на пучкі" — нестарыя і сапраўды багатыя, але нясмелыя або не хочуць знаёміцца дзеля сужонства сярод знаёмых, каб адзіным іх атутам не быў той маёнтак, каб якраз на гэта „не паляцела" асоба неадпаведная.

Іаанна Карчэўская з бюро кантактаў „Эва" з Аполя кажа: „Людзі пакутуюць самотнасцю, замыкаюцца ў сабе, аж дурэюць. Калі ўдасца ім знайсці кагосьці, быццам падымаецца перад імі заслона". Многа адзінокіх

прыходзяць вясною.

Чыстая біялогія, кажа ўласніца „Эвы". Усё злучаецца ў пары, і яны таксама хочуць. Моцна можа спалучыць маленькі зямельны ўчастак, асабліва пажылых, пенсіянераў. І старэча, апрача сваіх асабістых козыраў, дапісвае яшчэ „дзялка".

Камп'ютэр сватае кепска

У апытальніку ёсць 18 пытанняў. Між іншым колер вачэй, адукацыя, веравызнанне, дзеці, рост, вага, зацікаўленні, патрэбы адносна партнёра. Уласнікі матрыманіяльных бюро маюць спосабы, каб праверыць сапраўднасць інфармацый. У Польшчы, аднак, нельга праверыць цераз паліцыю, ці хтось быў судова пакараны, лечаны псіхіятрычна ці венерычна або сядзеў у турме. На Захадзе гэта ўсё праўяраецца ад страху перад „касмічнай" кампенсацыяй, якую бюро мусіла б заплаціць расчараванаму партнёрам кліенту. Некаторыя кліенткі просяць: „Можа, пару годзікаў адкінем, га?.." Стандарт жанчын: каб Ён быў

культурны, непітушчы...

і найлепш не ўжываючы нікаціну, чуллівы, мілы, ветлівы, высокі брунет. А якіх жанчын шукаюць мужчыны? Каб Яна была сямейная, цёплая, паслужлівая... Маладзейшыя дадаюць: каб яшчэ шчуплая, стройная. У адукацыі розніца не можа перавышаць адну ступень. Ну, і, добра было б, каб усе яны былі матэрыяльна забяспечаныя.

— Вельмі шмат у нас жанчын адукаваных, настаўніц, эканамістак, нестарых яшчэ, нябрыдкіх, — кажа ўласнік матрыманіяльнага бюро

„Арыент" у Беластоку,

што па вуліцы Вясёлай 7 (тэл. 42-73-73) Мечыслаў Лігоўскі. — Мужчыны, на жаль, з адукацыяй пачатковай, прафесіянальнай. Бярэм „упісовае" невялікае, 25 злотаў, за поўны адрас або нумар тэлефона выбранага партнёра — 3 злоты, за наступныя каталогі — 5 злотаў. Арганізуем спатканні ў сядзібе бюро...

Кліентамі ў „Арыенце" ёсць асобы ад 18-ці да 70-ці гадоў, у большасці жанчыны. Паколькі бюро гэтае „краёвае і замежнае", ёсць адрасы з усяго свету; цяпер іх менш. Раней было

шмат праваслаўных

з-за мяжы, цікава, што з Захаду. Цяпер пан Лігоўскі мае толькі адзін такі адрас, адукаванага кіеўскага ўкраінца, жыхара Германіі, які хоча знайсці праваслаўную дзяўчыну на Беласточчыне, якая захацела б паехаць да яго ў Берлін. Шмат беластачанак выслаў пан Лігоўскі ў Швецыю. Заходнія кліенты пад пяцьдзесят часам жадаюць сабе мець жанчыну крышачку за дваццаць. Вядома, часта раней яны хутка „выпісвалі" сабе такую дзеўку, якая хацела абавязкова ўцячы на Захад, але цяпер, калі можна ездзіць усюды без праблем, з дзяўчатамі цяжэй. У пана Лігоўскага ёсць адрасы ўдаўцоў і ўдоваў (мужчын няшмат), адзінока выхоўваючых дзяцей жанчын і мужчын, паннаў калісьці названых „старымі", для якіх кар'ера і здабыццё самастойнасці было раней важнейшым, а якія, працуючы ў „дамскіх" прафесіях, не могуць знайсці мужчыну „натуральным спосабам" — на дыскатэкі ўжо застарыя (там пануюць падлеткі), на танцы ў вячэрніх клубах забедныя, і — калі не сасватаюць іх знаёмыя або сям'я (некаторым з іх робіцца крыўдна, лічаць гэта нахабствам) — прыходзіцца ціха запісацца ў бюро і чакаць партнёра або шукаць яго.

— На жаль, некаторыя з маіх кліентаў запішуцца ў „Арыент" і чакаюць, каб хтосьці ўзяў іх адрас, а самі не выказваюць ніякай ініцыятывы. Асабліва

хлопцы з вёсак

Беласточчыны. Не хочуць яны дзяўчыны з дзіцём (гарадскім найчасцей дзіцятка не мяшае), не хочуць кінуць бацькоўскае гаспадаркі. Сярод іх бываюць сапраўды прыгожыя мужчыны, добрага характару, з машынамі, прыгожымі гаспадаркамі ў маляўнічых ваколіцах. Дзяўчаты імі зацікавіліся б, калі б яны пайшлі ў горад. Ніводная з маіх кліентак не хоча ў вёску! Але хлопцы маюць свае козыры! Ды толькі чакаюць, каб якая ўзяла іхні адрас, напісала, запрасіла на сустрэчы... Толькі адзін мой кліент з вёскі ёсць актыўны, ды ён інтэлігент. Піша, шукае, сустракаецца. Праўда, не трапіў яшчэ на сваю, але мае больш шанцаў ад таго, што сядзіць і маўчыць.

Спалучыў пан Лігоўскі дзве тысячы людзей на працягу чатырнаццаці гадоў. „Рэкламацый" было вельмі мала: хлопец узяў два адрасы, зводзіў адразу дзве паненкі, выбраў адну, і другая пакрыўдзілася чамусьці на ўласніка бюро. Было пару разводаў — людзі не ўжыліся, так як бывае і сярод „дабраных натуральным спосабам". Дзяўчына з дзіцяткам выехала ў Швецыю, ды муж праз год памёр. Свякруха не хоча адпусціць нявестку ды свайго „прышыванага" ўнука. Кахае іх як родных, бо больш нікога ў яе няма. Пішуць усе пану Мечыславу, паведамляюць і запрашаюць на шлюбы, цешацца сваім шчасцем.

Міра Лукша

Позірк у мінулае

4 студзеня

1809 г. — нар. Луі Брайль, (памёр 6 студзеня 1852 г.), французскі настаўнік невідучых. Сам страціў зрок у тры гады і ў 1818 г. падкідышам апынуўся ў Нацыянальным інстытуце невідучых у Парыжы. Там выявіўся яго талент у навуцы і музыцы: ён лічыўся вядучым парыжскім арганістам і віяланчэлістам. У 1829 г. ён мадыфікаваў код вайсковай сігналізацыі, ствараючы такім чынам алфавіт для невідучых, які ўжываецца па сённяшні час.

5 студзеня

1876 г. — нар. Канрад Адэнаўэр, у Кёльне, нямецкі палітык. Вучыўся ў універсітэтах Фрэйбурга, Мюнхена і Бона. У 1917—33 гг. быў мэрам Кёльна. Выступаў супраць нацызму, і калі Гітлер дайшоў да ўлады ў 1933 г., мусіў пакінуць сваю пасаду. У 1944 г. папаў у канцлагер, адкуль вызваліў яго альянты. У 1945 г. заснаваў ЦДУ і стаў яе лідэрам у брытанскай акупацыйнай зоне. Пасля паўстання ФРГ ён, як не звязаны з нацыстамі антыкамуніст, стаў яе першым канцлерам і аставаўся ім 14 гадоў. У ягоны час ФРГ была запрудай камуністычнай экспансіі ў Еўропе. Ён адкідаў усялякае збліжэнне з ГДР, утрымоўваў цесныя сувязі з ЗША і Францыяй. Памёр 19 красавіка 1967 г.

6 студзеня

1822 г. — нарадзіўся Генрых Шліман, нямецкі археолаг, які лічыцца адкрывальнікам старажытнай Грэцыі. Будучы дзіцём, захапляўся паэзіяй Гамера. У 14-гадовым узросце фармальна законычыў адукацыю і заняўся гандлем бакалейнымі вырабамі. Большасць інтарэсаў праводзіў у Пецярбургу, дзе і збіў байкаваты маёнтак. У 1863 г. кінуў гандаль і прысвяціў сябе і сваю маёмасць пошукам сваіх дзіцячых летуценняў. Правадзіў раскопкі Троі (1871 г.), Мікен (1876 г.), Ітакі (1878 г.) і другіх месцаў. Памёр 26 снежня 1890 г.

8 студзеня

1589 г. — нар. Іван Гундуліч, харвацкі паэт. Яго паэтычнае майстэрства высока цанілі ягоныя сучаснікі, які і наступныя пакаленні. Напісаў драмы *Клеапатра*, *Дубраўка* і *Празерпіна*, ды паэму *Асман*, у якой выступілі элементы славянскай ідэі.

11 студзеня

347 г. — нар. Феадосій Вялікі, апошні імператар адзінай Рымскай імперыі. Народжаны ў Іспаніі, маладыя гады правёў у Брытаніі, дзе ваяваў яго бацька. Калі ў бітве супраць візіготаў пад Адрыянопалем у 378 г. загінуў усходні аўгуст Валенс, імператар Грацыян назначыў Феадосія на яго месца. Феадосій быў рашучым прыхільнікам праваслаўнай Царквы, праследаваў арыян і змагаўся супраць культу старых рымскіх багоў. У 381 г. склікаў ён у Канстанцінопаль другі ўсяленскі сабор. Пасля яго смерці 17 студзеня 395 г. Рымская імперыя была падзелена на ўсходнюю і заходнюю часткі. Апошняя дата лічыцца пачаткам візантыйскай дзяржаўнасці.

532 г. — у Канстанцінопалі ўспыхнула паўстанне „Ніка". На іпадроме імператару Юсцініяну былі прадстаўлены скаргі гараджан на ягоных чыноўнікаў з жаданнем іх пакарання. Юсцініян адмовіў і ў адказ на гэта ўспыхнула паўстанне, якое ахапіла горад і прыгарады. Доўжылася яно пяць дзён і было з вялікай жорсткасцю падаўлена палкаводцам Велізарыем; лік забітых склаў каля 30 тысяч. **(Ш)**

Парнасік

З Новым годам!

Пажаданні ў новым годзе
Усяму я шлю народу,
Што ў дзяржаве пражывае.
Няхай усе здароўе маюць,
Каб шчаслівa ў Новым годзе
Дружна і весела жылі,
Каб жыццём радаваліся
І багатымі ўсе былі.
Каб бяды ніхто не ведаў,
І жыццём каб весяліўся,
А ў свята і нядзелю
Шчыра Богу памаліўся.
Каб забылі пра бяду,
Грызні, сваркі і нядолі,
Дружна каб усе жылі
І не зналі кепскай долі.
Я таго ўсім вам жадаю,
Жывіце ўсе шчасліва,
У жыцці каб вашым
Усё было вам міла.
Будзьце вы здаровы
Ды радасна жывіце,
Каб ужо ніколі
Не было вайны на свеце.
Нашы дзеткі і ўнукі,
Каб шчаслівымі былі,
Добра каб успаміналі,
Што мы мір стварылі.

Мікалай Лук'янюк

Родная мова

Беларускую мову,
Адкуль яе знаю,
Сваю родную мову
Заўсёды кахаю.
Беларускай мовы
Навучыла мяне маці.
Знаю гэту мову
Ад малога дзіцяці.
Калі дзіцём я быў
І казаў першыя словы,
Яны пачыналіся
З беларускай мовы.
Да гэтай пары
Я словы памятаю;
Дзе б не бываў,
Ніколі не забываю.
Трэба памятаць,
Дзе нарадзіўся,
Каб роднай мовы
Ніколі не забыўся.
З роднаю мовай
Рэдка сустракаемся —
Гаварыць па-свойму
Часта ўстыдаемся.
Не трэба саромецца,
А шчыра любіць —
Сваю родну мову
Трэба бараніць.

Мікалай Пучко

Сны

Сняцца сны кашмарныя —
Яны марныя.
Дрэнны сон збудзецца,
У вачах адбудзецца.
А калі ён *точны*,
Дык больш злосны.
Будзь асцярожны вельмі,
Бо можа быць вынік дрэнны.
Рваць зуб — страта;
Асцеражы сястру, брата.
Гаворыць аб смерці —
У гэта паверце!
Класці гной — хвароба
І цяжкая дарога.
Якая можа давесці да руіны
Калі чалавек больш пахілы.
Крумкач крычыць —
Да нас смерць бяжыць.
Таксама варона —
Гэта магільная карона.
Сніцца гліна —
Гэта сухая каліна:
Скора згарыць —
Гэта ў неба дарогу адбыць.
Піць дэнатурат — няшчасце;
Будзьце на варце!
Таксама разбіраць вепрука —
Гэта выпадак, адна рука.
Сны асцерагаюць.
Мо каго развесяляюць...
Ды сцеражонага сцеражэ Бог:
Перадумай, калі прылёг.

Мікалай Панфілюк

ВЕР — НЕ ВЕР

Астроне, прысніўся мне „цяжкі" сон, я прачнулася змучаная. А вось як было. Гоніць мяне, душыць мой былы швагер. Мы з ім б'емся, я вырываюся. Мая сястра развялася з ім, бо ў гэта нікчэмнік. Далей я ўжо недзе ў пограбе, са мной мая колішняя сяброўка (яна даўно памерла). Мы хочам выйсці адтуль. Бачым невялікае акенца: праз яго мы выскачылі на панадворак.

І яшчэ адно. Нейкі злодзей вырваў у мяне сумку. У сумцы было многа долараў. Я яе шукаю. А тут бачу нейкую каляску, а на ёй мая сумка. Я схапіла яе. Хачу паклікаць паліцыю. І тут жа той злодзей. Просіць, каб я не паведамляла ў паліцыю. І за гэта ўпіхае мне ў руку 20 долараў. Але яны былі старыя, памятыя. Мае долары былі новыя, прыгожыя. **Гражына**

Гражына! Што датычыцца твайго першага сну, дык ужо толькі тое, што прысніўся табе твой былы швагер-нікчэмнік, магло б абазначаць для цябе нешта кепскае. Але ж, сама падумай: ён цябе гнаў, душыў, біў, а ты ад яго ўцякала. А гэта — не давядзі Гасподзь! — нейкая не толькі непрыемнасць, але і небяспека. Можа быць нейкае небяспечнае падарожжа, якое выявіцца ў суадносінах са шваграм. Дае надзею на выйсце з сітуацыі тое, што вам удалося выскачыць з пограба праз тое акенца.

І другі сон не прадвяшчае добрага. Сніць злодзея — гэта небяспека, страта, варожасць. А яшчэ ж тыя памятыя долары. Няўхільна твой другі сон пацвярджае ўсю сутнасць першага.

Мусіш добра прадумаць свае планы на будучыню. Памятай, сны папярэджваюць. **Астрон**

Шчырасць — вялікі літаратурны дар

Як ведаем, польская паэтэса Віслава Шымборска нядаўна атрымала найвышэйшую літаратурную ўзнагароду — Нобелеўскую прэмію. Да нядаўна жыла яна як бы ў цені, а тут такі гонар! Нядаўна прачытаў я некалькі яе вершаў, і, хаця я ніякі літаратурны крытык, магу смела сказаць, што яны сапраўды цікавыя, прыгожыя і лагічныя, усё ў іх на сваім месцы. Гэта адно, а другое — яна шчыры і скромны чалавек — такая, як і ўсе людзі; з тою толькі агаворкай, што Бог даў ёй вялікі талент. Яе словы простыя, нявінныя, быццам сарамлівыя. І напісала яна толькі дзевяць невялікіх томікаў паэзіі, але свет убачыў у іх вялікую вартасць. І таму мяне, беларуса, цешыць гэтае высокае прызнанне польскай паэтэсы. **Мікалай Панфілюк**

Крыжаванка

	1		2		3	4		5		6		7	
8								9					
					10								
11				12				13	14				
			15										
16		17									18		19
						20	21						
22													
									23	24		25	
	26		27		28								
29									30				
					31								
32									33				
					34								

Гарызантальна: 3. аднчасовы выстрал з некалькіх гармат, 8. малочны выраб, 9. біблейны прарок-цудатворац, 10. музей у Парыжы, 11. у бусла — чырвоная і доўгая, 13. муж Пенелопы, 15. заражэнне, 16. жаночае імя, 20. мясцовасць, дзе знаходзіцца літоўская АЭС, 22. беластоцкі гетман, 23. радзіма 13, 27. красамоўства, 29. чорна-белая птушка, 30. чарада авечак, 31. транспарт у шматпавярховым доме, 32. дзяржава ва Усходняй Афрыцы, 33. вялікі камень, 34. авечаня.

Вертыкальна: 1. раздзяленне на часткі, 2. горад між Гомелем і Бабруйскам, 4. маленькі талісман, 5. прыправа з горкім смакам і моцным пахам, 6. краіна з Дамаскам, 7. напісаў „Людзей на балоце", 12. займаецца аналізам, 14. раздзел механікі, які вывучае рух цел, 16. двухколы воз у Сярэдняй Азіі, 17. дзяржава з Багдадам, 18. сталіца Перу, 19. мэбля для вопраткі, 21. прыбор для прыёму гукавых хваляў у вадзе, 24. мясцовасць над возерам Ван (Турцыя), 25. беларуская гімнастка, 26. пастух авечак, 27. раскацістыя гукі, 28. паміж грудзьмі і клубамі. **(Ш)**

Сярод чытачоў, якія на працягу месяца прышлюць у рэдакцыю правільныя адказы, будуць разыграны кніжныя ўзнагароды.

Адказ на крыжаванку з 46 н-ра:

Гарызантальна: тхор, кулак, Асмара, град, рычаг, Нарвік, прасфора, Бісау, Манголія, трымаран, нітка, лістапад, сабака, лыжка, маіс, мікроб, Вісла, атам.

Вертыкальна: Пучыні, канапа, Хірасіма, радно, хмара, армія, грузавік, арыгінал, боты, стык, плот, мята, Антаніна, ідылія, куколь, Талін, лаўра, самба.

Кніжныя ўзнагароды высылаем **Міхалу Байко** і **Лукашу Пацэвічу** з Беластока.

Міні-даведнік:
Татван — горад у Турцыі.

„Niwa", ul. Zamenhofa 27, 15-959 Białystok, skr. poczt. 149, tel./fax 435-022.

Druk: „ORTHDRUK", Białystok, ul. Składowa 9.

Tygodnik białoruski sponsorowany przez Ministerstwo Kultury i Sztuki.

Рэдагуе калектыў:

Мікола Ваўранюк, Аляксандр Вярбіцкі, Ганна Кандрацюк-Свярубская, Алег Латышонак, Віталь Луба (сакратар рэдакцыі), Міраслава Лукша, Аляксандр Максімюк, Яўген Міранові̇ч (галоўны рэдактар), Яўгенія Палоцкая (машыністка), Галіна Рамашка (кіраўнік канцылярыі), Марыя Федарук (машыністка), Ада Чачуга.

Выдае: Праграмная рада тыднёвіка „Ніва". Старшыня Праграмнай рады: Валянцін Сельвясюк.

Prenumerata.

1. Termin wpłat na prenumeratę na II kwartał 1997 r. upływa 5 marca 1997 r. Wpłaty przyjmują urzędy pocztowe na terenie woj. białostockiego i oddziały „Ruch" na terenie całego kraju.

2. Cena prenumeraty na II kwartał wynosi 13 zł.

3. Cena prenumeraty z wysyłką za granicę jest większa o 100% i przyjmowana jest tylko na okresy kwartalne. Wpłaty przyjmuje RUCH S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa.

Nr konta PBK XIII Oddział Warszawa 370044-16551-2700-1-06.

4. Prenumeratę można zamówić w redakcji. Cena 1 egz. wraz z wysyłką wynosi 1,75 zł, a kwartalnie — 22,75 zł. Wpłaty przyjmuje Rada Programowa Tygodnika „Niwa", Białystok, ul. Zamenhofa 27, nr konta PBK S.A., I Oddział Białystok, 370406-207917-2700-1-08.

Tekstów nie zamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzega sobie również prawo skracania i opracowania redakcyjnego tekstów nie zamówionych. Za treść ogłoszeń redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

Ніўка

Мал. В. ДУДКІ

Пародыі

Грэшніца

Я — маладзенькая травінка,
Грэшніца гэтага свету,
Саграшыла словам і ўчынкам...
Ірына Свентахоўская

Я — травінка пры дарозе
Кожны дзень сабе грашу:
Ці то ў жыце, ці на возе,
Ці дзе хочаш саграшу.
Свет без грэшніц не бывае,
Як травінка без дажджу.
Я прыгожага чакаю,
Я прыгожага хачу!
Дзеўка я яшчэ нічога —
Паспрабуеш — не заснеш:
Ці на стозе, ці ля стога,
Ці з мышамі у гумне.
Раней словамі грашыла,
Толькі словы, нібы дым.
А калі была з грашыма —
Саграшыла з маладым.
Дражняць грэшніцаю людзі,
І няхай сабе, няхай.
А далей? Далей што будзе...
Засумуеш — прыязджай!..

Сяргей Чыгрын

Радкі з сачыненняў

Навагоднія вершы сучасных паэтаў заўсёды пахнуць лесам, ялінкамі і каньяком.

На Новы год Янка Купала і Якуб Колас любілі выпіць на брудэршафт.

Наташа Растова любіла Новы год таму, што ёй не трэба было гадзінамі выстойваць у чэргах крамаў па прадукты.

Каб Пушкін штодня жаваў „Снікерс", то заўсёды быў бы ў гуморы і хутчэй за ўсё на дуэль не паехаў бы.

Хемінгуэй навагоднія свята сустракаў у Іспаніі, на Кубе, у Афрыцы і іншых „гарачых кропках" разам з першай, другой і трэцяй жонкамі.

Нават і на Новы год Джэймс Джойс пісаў чарговую старонку свайго знакамітага „Уліса".

Аляксандр Грын на Новы год фантазіраваў аб тым, што, нарэшце, у новым годзе за ягоную апошнюю кніжку заплацяць вялікі ганарар.

Каб на ўроках літаратуры я не гуляў у „крыжыкі-нулікі", то ведаў бы яе лепш за лаўрэатаў Нобелеўскай прэміі.

„Вожык"

Savoir-vivre для нашых бізнесменаў

1. Рабі добры выгляд. Найчасцей прытварайся, што чытаеш „Financial Times"; правер толькі, ці не трымаеш яго дагары нагамі.

2. Дбай аб сваім выглядзе. Твае улюбёныя белыя шкарпэткі насі толькі тады, калі з прычыны забруджання дасягнуць яны густоўнага адценку цёмнай шэрасці — тады яны будуць асабліва элегантныя.

3. Дбай пра мову! Уваходзячы ў суполку з Кавальскім, не абвяшчай, што сavaкупляешся з ім.

4. Замест улюбёнага слоўка на „к" ужывай „куртызана" — значыць тое ж, але гучыць больш вытанчана.

5. Прымі на працу перакладчыка. Адзін жа ж не растлумачыш контрагенту са ЗША, што на Беласточчыне значыць „мэлён" ці „банька".

6. Як найчасцей укідай у размову словы *бызнэс, манэй, калькулейтэр, комп'ютэр, віскі, імідж, май фірм, акшн анд облігэйшн* і іншыя, вядомыя з амерыканскіх фільмаў.

7. Супольніка заўсёды прапускай наперад — такім чынам абаронішся ад таго, хто пажадае табе ўбіць нож у спіну.

8. Сапраўдны бізнесмен — заўсёды пад гальштукам. Беластоцкі — носіць яго ў задняй кішэні джынсаў.

9. Ніколі не расставайся з сотавым тэлефонам. Пакладзеш яго побач, і адразу ў цябе яго свіснуць, бо ты ж ведаеш, колькі каштуе такая цацка!

10. У кампаніі ніколі не шморгай носам, бо могуць падумаць, што ты штосьці знюхаў і ўцякуць. Замест насоўкі можаш ужываць двухмільённы банкнот.

(лук)

„Даўціпы" Андрэя Гаўрылюка

Размаўляюць два калегі:

— Подлая! Прысягала, што выйдзе за мяне ды парвала са мною...

— Не гаруй! Мая яшчэ горшая: прысягала, што за мяне выйдзе і стрымала слова.

* * *

— Маю клопат: хачу купіць жонцы кветкі ў гадавіну шлюбу ды не помню даты.

— Шчаслівы ты! Я даты свайго шлюбу не забуду да смерці.

* * *

— Здароў! Чуў я, што ты ажаніўся."

— Ажаніўся.

— Мусіш быць шчаслівы!

— Мушу...

* * *

— Жаніцьба нічога не змяніла ў Андрэевым жыцці; як піў, так і п'е.

— Памыляешся: даўней піў дзеля прыемнасці, цяпер — з жалю.

* * *

— Здароў, Андрэй! Твая жонка мусіць быць вельмі ашчаднай.

— А што; відаць гэта па ёй?

— Не, па табе.

* * *

— Мая жонка, калі вечарам вяртаюся з працы, ужо з парога памагае мне зняць паліто, боты і падае рукавічкі.

— Навошта табе дома рукавічкі?

— У рукавічках лягчэй мыць посуд.

* * *

— Ведаеш хто з'яўляецца найбольшым аптымістам?

— Ну?

— Дырэктар, які жэніцца са сваёю сакратаркай.

— Чаму?

— Бо думае, што надалей будзе ёй дыктаваць!

* * *

— Што я бачу! Дапамагаеш сваёй жонцы пры сцірцы...

— Зразумела; за гэта яна дапамагае мне штовечар пры мыцці посуду.

* * *

— Скажы шчыра, ці за тваёю жонкай заўсёды апошняе слова?

— Бывае, што засынае раней за мяне.

* * *

— Пан маршалак, — скардзіцца ў Сейме міністр фінансаў, — гэта скандал: калі я запрапанаваў палітыку зашморгвання пояса, паслы паказалі мне языкі.

— Бо гэты пояс ужо ў іх на шыі.

Сардэчныя тайны

Мілае Сэрцайка! Усе цешацца, што прыйшоў Новы год, віншуюць адзін другога з новым шчасцем. А мне неяк ва ўсёй гэтай святочнай атмасферы маркотна. І можа нават няма дзеля гэтага асаблівай прычыны, але вось сумна мне — і ўсё.

Мае сяброўкі ўжо нават замужнія, а мне хутка трыццаць, і я ўсё яшчэ адна. Але ці ж можна верыць мужчынам, калі ўсе яны — падлюгі... Ужо ж мы гаварылі з маім хлопцам нават пра шлюб. Бацькі так цешыліся. А дзіва? — чатыры ж гады „хадзілі". Ты напэўна скажаш, што „хадзілі" і „перахадзілі"! Не, што датычыць маёй асобы, дык я напэўна не „перахадзіла". Бачыла толькі яго як майго будучага мужа, іншага не ўяўляла. Нават мела нагоду паехаць на працу ў Германію, на вельмі выгадных умовах, але адмовілася, бо хацела быць разам з ім, адзіным хлопцам з маіх сноў.

А ён паехаў. Праўда, ненадоўга, усяго на тры месяцы, і не так далёка, бо толькі ў Варшаву. Ці можаш ты ўявіць сабе, як мне было сумна і цяжка без яго? Пару разоў ён прыехаў у Беласток, вядома, сустрэліся, было цудоўна. А пасля ўжо толькі званіў.

А тут мяне накіроўваюць у камандзіроўку ў Варшаву. Ну, думаю, тут і козыр у рукі. Ведаеш, як я ўцешылася?! Аж у сэрцы нешта ёкнула. Адрас, дзе закватаравалі майго хлопца, быў мне вядомы.

У Варшаве я адразу афарміла справы, а толькі к вечару звольнілася і еду да яго. Пакуль дацягнулася на трамваі, было ўжо позна. Смела іду ў яго пакой. Стукаю. На парозе паяўляецца ў трусах (ужо спіць?) мой хлопец, а з-за яго пляча бачу раскіданую пасцель, а ў пасцелі бландзінка з доўгімі валасамі.

У мяне пацямнела ў вачах, але я ўвайшла ў яго пакой. Вядома, не вытрымала. Крыху сабе пакрычала і паплакала. Звычайная хамка, падсумавала мяне бландзінка. А яна то хто? — падумала я. Ёй дык можна? Бр-р, не хачу ўжо вяртацца да той справы. Кінула я гэту сволач з яго бландзінкай і паехала, плачучы, дахаты.

Не ўдалося яму мяне перапрасіць, колькі ні маліў, ні прыходзіў да мяне, калі вярнуўся дахаты. Знаць яго не хачу! Непатрэбны мне такі здраднік. Гэта было летам. А цяпер я пазнаёмілася з новым хлопцам. Таксама, як той, прыгажун, статны. Сэрцайка, зразумей мяне, я ўжо іх баюся, гэтых „цудоўных" хлопцаў. Ці з такога можа быць добры муж, калі кожная дзеўка гатова раскладаць перад ім ногі?!. Ці варта пачынаць, калі ўсё можа (а нават гэта вельмі верагоднае) паўтарыцца ад пачатку?!

А зрэшты, Сэрцайка, ты ж само калісь пісала, што каханне, яно такое хітрае: прыходзіць і адыходзіць, дык ці варта пакахаць гэтага хлопца? А мо лепш ужо проста шукаць нейкага канкрэтнага кандыдата на мужа, хоць бы і не быў ён такі статны і прыгожы?.. Мо з ім мне не было б так радасна і ўзнёсла, але было б прынамсі спакайней і па-людску...

Івона

Івона! Менавіта таму, што мы — людзі, мусім дбаць пра свае пачуцці. Не пакахаеш па заказу ды і ніколі невядома, ці не пакахаеш нягодніка: гэта ж латарэя! Але прынамсі ёсць пачуцці. Не ўяўляю, як гэта можна разлажыць, як ты кажаш, ногі перад чалавекам, які табе зусім абыякавы, а проста мог бы быць добрым мужам... Гэта ж прафанацыя! Мо тады лепш застацца з бацькамі? Жыццё ўсё ж адно, і варта яго выкарыстаць дзеля сапраўднай радасці.

Сэрцайка